

ISYYS, PARASTA HUUMETTA

Opas päihdepsykiatriselle osastolle isän
vanhemmuuden tukemiseksi

Elisa Heimonen
Amanda Heinonen

Opinnäytetyö
Lokakuu 2013
Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

HEIMONEN, ELISA & HEINONEN, AMANDA

Isyys, parasta huumetta, Opas päihdepsykiatriselle osastolle isän vanhemmuuden tukemiseksi

Opinnäytetyö 41 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Lokakuu 2013

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa integroidun kirjallisuuskatsauksen avulla keinoja huumevieroituksessa olevien isien vanhemmuuden tukemiseksi ja tehdä aiheesta opas päihdepsykiatrisen osaston potilaille. Opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää miten vanhempien huumeiden käyttö vaikuttaa lapseen, vanhemmuuteen ja erityisesti isyyteen sekä miten isä voi valmistautua vanhemmuuteen. Opinnäytetyön tavoitteena oli avata keskustelua isyydestä päihdepsykiatrisella osastolla ja sitä kautta motivoida isiä osallistumaan lapsen elämään. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Lopputuotoksena syntyneen oppaan julkaisu- ja käyttöoikeudet ovat Pirkanmaan sairaanhoitopiirillä.

Vanhemman huumeiden käytöllä on vaikutuksia niin vanhemmuuteen, isyyteen, lapseen kuin myös lapsen elinympäristöön. Vanhemmat eivät kuitenkaan aina näe huumeiden käytöllään olevan vaikutuksia lapseen, vaikka tutkimukset osoittavat toista. Vanhempien huumeiden käyttö vaikuttaa esimerkiksi lapsen sairastavuuteen, persoonallisuuden kehittymiseen ja turvallisuuden tunteeseen. Isän huumeiden käytöllä on myös havaittu olevan riski periytyä lapselle. Isät kaipaavat tietoa vanhemmuudesta, raskausajasta, lapsen hoidosta sekä lapsen mukanaan tuomista muutoksista. Isät kokevat myös muiden isien antaman vertaistuen tärkeäksi. Opinnäytetyön tuotoksena tehdyn oppaan tarkoitus oli herätellä isiä pohtimaan omaa isyyttään ja päihteiden käytön vaikutuksia lapseen. Oppaan tavoitteena oli motivoida isiä päihdeettömyyteen ja osallistumaan aktiivisesti lapsensa elämään.

Tutkimusta isän päihteiden käytön vaikutuksista isyyteen ja lapseen pitäisi tehdä lisää, koska isien näkökulmasta aiheesta ei ole juuri aikaisempia tutkimuksia. Tutkimusten pohjalta voisi rakentaa toimivan mallin päihteitä käyttävien isien vanhemmuuden tukemiseen. Lisäksi muutaman vuoden kuluttua opinnäytetyössä tehdyn oppaan käyttöä ja siitä saatuja hyötyjä osastolla voitaisiin tutkia.

Asiasanat: vanhemmuuden tukeminen, vanhemmuus, isyys, huumeiden käyttö

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing and Health Care
Option of Nursing

HEIMONEN, ELISA & HEINONEN, AMANDA
Fatherhood, the best drug, A Guide for Supporting Father's Parenthood at Addiction
Psychiatric ward

Bachelor's thesis 41 pages, appendices 4 pages
October 2013

The purpose of this study was to gather information about how fathers in withdrawal can be supported in their parenthood. Another purpose was with gained information compile a guide for patients at addiction psychiatric ward. The task of this study was to find out how parental substance abuse affects the child, parenthood and especially fatherhood and additionally how father could prepare for parenthood. The objective of this study was to increase discussion about fatherhood at addiction psychiatric ward and motivate fathers to participate in their child's life. The study was conducted in collaboration with The Pirkanmaa Hospital District.

Parental substance abuse affects parenthood, fatherhood, child and child's environment. Parents do not usually notice that substance abuse affects the child, even though studies show otherwise. For example parental substance abuse has an effect on child's health, personality development and feeling of security. It has been observed that father's drug abuse can be heritable. Fathers need information about parenthood, period of gestation, childcare and about changes that the childbirth will bring. Fathers find that peer support from other fathers is important.

Studies on how parental substance abuse affects fatherhood and child should be researched more, because there are only a few researches done from father's perspective. Besides, the usefulness and the benefits of the produced guide should be examined within a few years' time.

Key words: support of parenthood, parenthood, fatherhood, substance abuse

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITE	7
3 TEOREETTINEN LÄHTÖKOHTA	8
3.1 Vanhemmuus	8
3.1.1 Isyys	9
3.1.2 Isyyteen valmistautuminen	10
3.2 Vanhemmuuden tukeminen	11
3.3 Huumeiden käytön vaikutukset	12
3.3.1 Huumeiden käytön vaikutukset vanhemmuuteen	12
3.3.2 Huumeiden käytön vaikutukset lapseen	13
4 MENETELMÄLLISET RATKAISUT	16
4.1 Kirjallisuuskatsaus menetelmänä ja tiedonhaku	16
4.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	18
4.3 Toiminnallinen opinnäytetyö	20
4.4 Muutokseen motivoiva opas	20
5 TULOKSET	22
5.1 Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapseen	22
5.1.1 Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapsen elinympäristöön	22
5.1.2 Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapseen	23
5.1.3 Vanhempien huumeiden käytön vaikutusten kieltäminen	25
5.1.4 Vanhempien huumeiden käytön periytyvyys lapselle	25
5.2 Huumeiden käytön vaikutukset vanhemmuuteen ja erityisesti isyyteen	26
5.2.1 Huumeiden käytön vallitsevuus arjessa	26
5.2.2 Huumeiden käytön vaikutus vanhemmuuteen	27
5.3 Isyyteen valmistautuminen	30
5.3.1 Isyyden eri muodot	30
5.3.2 Lapsen tulon todellistuminen ja sen tuomat muutokset	31
5.3.3 Vertaistuki ja roolimallit	32
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	33
6.1 Eettisyys ja luotettavuus	33
6.2 Oppaan arviointi	34
6.3 Jatkotutkimus- ja kehittämissuhteet	35
LÄHTEET	36
LIITTEET	38
Liite 1. Opinnäytetyöhön käytetyt tutkimukset	38

1 JOHDANTO

Vuonna 2011 päihdehuollon huumeasiakkaista 67 % oli miehiä, joista 67 % oli 20–35 -vuotiaita. Kolmellakymmenelläyhdeksällä prosentilla päihdehuollon huumeasiakkaista oli alle 18-vuotiaita lapsia, joista vain 29 % asui samassa taloudessa vanhempansa kanssa. Lastensuojelun toimesta sijoitettuja lapsia oli 29 %. Kuudellakymmenelläyhdeksällä prosentilla avo- tai avioliitossa asuvalla kumppani oli myös päihderiippuvainen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2011a.)

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (1983/361) määrittelee seuraavasti: ”Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö.” Laissa todetaan myös, että: ”lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.” (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361.)

Perheissä, joissa käytetään päihteitä lapset joutuvat ottamaan jo varhain vastuuta aikuisten tehtävistä. Arki on yleensä kaoottista ja sitä varjostaa perheen sosiaalinen eristäytyminen ja taloudelliset ongelmat. Lapsella, joka elää päihteitä käyttävien vanhempiensa kanssa on suurentunut riski ongelmakäyttäytymiseen myöhemmin nuoruudessaan. Päihteitä käyttävät vanhemmat eivät aina osaa tarjota lapselleen emotionaalista huolenpitoa eikä ikäkauteen kuuluvia kehitysmahdollisuuksia. Turvaton lapsuus ja ongelmallinen kiintymyssuhteiden luominen lapsuudessa vaikuttavat lapsen intiimien ja emotionaalisten suhteiden luomiseen myöhemmässä vaiheessa. (Holmila, Bardy & Kouvonen 2008, 422–424.)

Vanhemmuus saattaa toimia eräänlaisena motivaation lähteenä päihderiippuvuudesta toipumisessa. Lapsia ei niinkään nähdä ongelmana, vaan enemmänkin voimavarana. Päihdekuntoutuksesta suurin osa on edelleen yksilökuntoutusta. Isyyttä ja isänä olemista ei välttämättä ehditä tai osata huomioida tarpeeksi. Isyys ja isänä oleminen ovat kuitenkin merkittäviä asioita miehen elämässä. Tästä syystä vanhemmuuden ja perheen merkitystä ei tulisi unohtaa kuntoutuksessa. Vanhemman identiteetti saattaa vahvistuessaan syrjäyttää narkomaanin identiteettiä. (Ruisniemi 2006, 165–187.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa keinoja huumevieroituksessa olevien isien vanhemmuuden tukemiseen ja tehdä aiheesta opas isille. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Aihe muotoutui omien kiinnostuksen kohteidemme ja työelämän tarpeiden pohjalta. Opinnäytetyömme tekeminen lisäsi omia ammatillisia valmiuksiamme kohdata huumeita käyttänyt tai käyttävä vanhempi. Opinnäytetyössä käytetään lähdeaineistosta riippuen, joko päihde tai huume sanaa kuvaamaan päihtymystarkoitukseen käytettävää ainetta.

2 TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa keinoja huumevieroituksessa olevien isien vanhemmuuden tukemiseksi ja tehdä aiheesta opas päihdepsykiatrisen osaston potilaille.

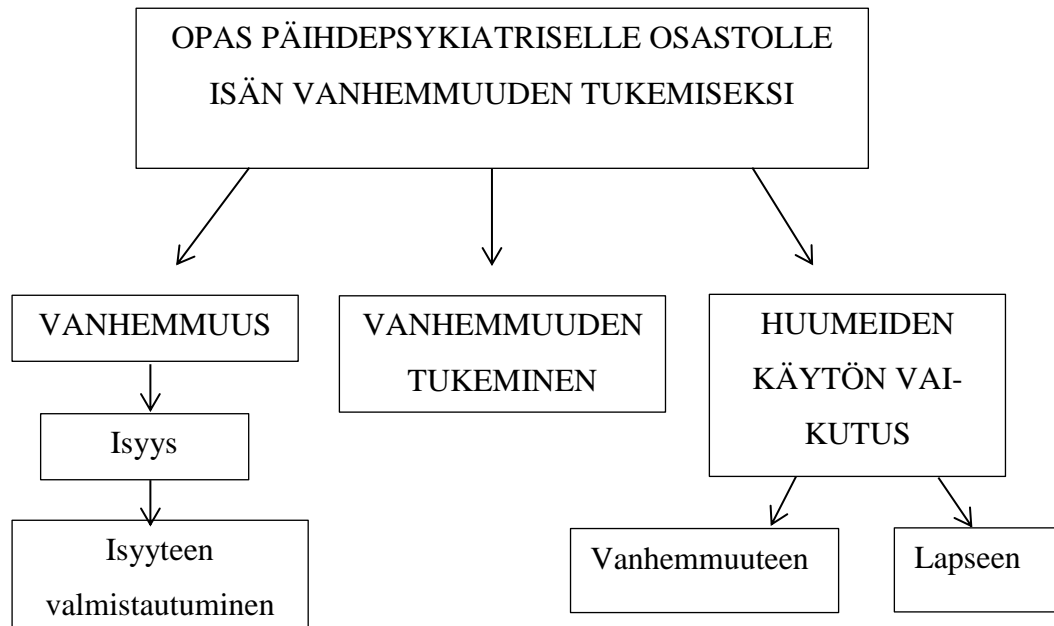
Opinnäytetyön tehtävät:

1. Miten vanhempien huumeiden käyttö vaikuttaa lapseen?
2. Miten huumeiden käyttö vaikuttaa vanhemmuuteen ja erityisesti isyyteen?
3. Miten isä voi valmistautua vanhemmuuteen?

Opinnäytetyön tavoitteena oli avata keskustelua isyydestä päihdepsykiatrisella osastolla ja sitä kautta motivoida isiä osallistumaan lapsen elämään. Tavoitteena oli myös lisätä huumevieroituksessa olevien isien tietoisuutta vanhemmuudesta.

3 TEOREETTINEN LÄHTÖKOHTA

Keskeiset käsitteet ovat vanhemmuus, isyys, isyyteen valmistautuminen, vanhemmuuden tukeminen sekä huumeiden käytön vaikutus vanhemmuuteen ja lapseen (Kuvio 1).

KUVIO 1. Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

3.1 Vanhemmuus

Nykyisin avioliiton solmiminen ja lasten hankinta on siirtynyt lähemmäksi kolmeakymmentä ikävuotta. Näin ollen myös vanhemmiksi tullaan entistä myöhemmin. (Huttunen 2001, 41.) Viimeisen kymmenen vuoden aikana syntyneiden lasten määrä on noussut noin 8 %. Vuonna 2011 Suomessa syntyi 60 258 lasta. Ensisynnyttäjiä oli noin 40 % ja keski-ikä heillä oli 28,4 vuotta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011b.)

Vanhemmuus alkaa jo odotusaikana ja jatkuu läpi elämän. Vanhemmuus vaatii pitkäaikaista sitoutumista ja vanhempien pitää hyväksyä, että heidän oma elämänsä tulee muuttumaan lapsen synnyttyä. Vanhemmuus kehittyy ensimmäisen lapsen odotusaikana, kuitenkin jokaisen uuden lapsen syntyessä vanhempien on tarkasteltava vanhem-

muutetaan uudelleen. Tapaan toimia vanhempana vaikuttavat omat lapsuuden kokemukset ja mielikuvat syntyvästä lapsesta. Media ja kulttuuri myös muovaavat kuvaa vanhemmuudesta. Jokaisella äidillä ja isällä saa olla omat keinonsa olla riittävän hyvä vanhempi, kunhan he pystyvät huolehtimaan, että lapsi saa tarvitsemansa turvan, rakkauden ja hoivan. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 78–82.)

Nykyisin perhe ei enää koostu pelkästään isästä, äidistä ja lapsista. Perhe nähdään yksikkönä, johon lapsi kuuluu. Lapsen perheeseen voi kuulua vain yksi vanhempi, isovanhempia, sijaisvanhempia, samaa sukupuolta olevat vanhemmat tai puolisisaruksia. Lapsi voi olla osa useampaa perhettä ja hänellä voi olla useampia vanhempia. Tutkimukset ovat osoittaneet, ettei lapsen kehitykseen vaikuta vanhempien sukupuoli tai heidän seksuaalinen suuntautumisensa. Hyvä vanhemmuus ei siis ole riippuvainen perheen rakenteesta. Tärkeää on, että vanhempi pystyy turvaamaan lapsen perustarpeet, kuten lämmön, ravinnon, turvallisuuden ja rakkauden saannin. Lapsen kasvatuksen kannalta vanhempien olisi hyvä olla johdonmukaisia ja luoda lapselle tilanteita, joissa hänen olisi mahdollista onnistua ja kehittää myönteistä minäkuvaa sekä itsetuntoa. (Armanto & Koistinen 2007, 354–357.)

Vanhemmat voivat vaikuttaa lapseensa suorasti tai epäsuorasti. Ohjaamisen ja opettamisen kautta vanhemmat vaikuttavat lapseensa tietoisesti. Esimerkiksi tiettyjen taitojen opettaminen tai sosiaalisissa tilanteissa ohjaaminen ovat suoraa vaikuttamista. Epäsuoraa vaikuttamista on vanhempien antama malli toimia eri tilanteissa. Tällaisia ovat muun muassa sosiaalisena perintönä siirtyvät tavat toimia parisuhteessa, vanhempien arvot, asenteet sekä tapa kasvattaa lapsiaan. Ei ole olemassa tiettyä tapaa olla tarpeeksi hyvä vanhempi. Jokainen määrittää sen itse ja hoitaa lapsiaan sen hetkisten voimavarojen, taitojen, järjen ja rakkauden mukaan. (Armanto & Koistinen 2007, 355.)

3.1.1 Isyys

Isyys ja isän rooli perheessä on kokenut suuria muutoksia viimeisten vuosikymmenien aikana. Aikaisemmin isä on nähty perheen auktoriteettina, kurinpitäjänä ja elättäjänä. Kuitenkin jo 1950–60-luvuilla isän rooli muuttui toverillisemmäksi. Isille annettiin mahdollisuus osallistua lasten kanssa leikkimiseen, eikä lapsen hoitamista nähty enää pelkästään äidin tehtävänä. Kuitenkin hoivaava, huolehtiva isäkäsike sekä tasavertainen

vanhemmuus äidin ja isän välillä ovat vielä paljon uudempia ilmiöitä. (Sinkkonen 2003, 261.)

Isyyden lisäksi perherakenteisiin on tullut muutoksia. Entisten ydin- ja suurperheiden tilalle on tullut avioero-, uudis- ja sateenkaariperheitä. Kaikki nämä muutokset isyydessä ja perherakenteessa ovat hankaloittaneet isyyden määrittelemistä ja sen merkityksen tutkimista. (Sinkkonen 2003, 261.) Jouko Huttunen (2001, 57–58) määrittelee isyyden neljään käsitteeseen, joita käyttämällä ja yhdistelemällä voidaan kuvata nykypäivän isyyttä. Nämä neljä käsitettä ovat biologinen -, sosiaalinen -, juridinen - ja psykologinen isyys. (Huttunen 2001, 58–58.)

Biologisella isyydellä tarkoitetaan lapsen ja miehen välillä olevaa perinnöllistä ja biologista suhdetta, jossa lapsi on syntynyt miehen sukusolusta joko perinteisesti siittämällä tai keinohedelmöityksen tuloksena. Sosiaalisella isyydellä tarkoitetaan isää, joka asuu lapsen kanssa, osallistuu tämän hoitoon ja huolenpitoon sekä esiintyy julkisesti lapsen seurassa. Isä, jolla on yhteiskunnan määrittelemiä velvollisuuksia ja oikeuksia lasta kohtaan on lapsen juridinen isä. Psykologinen isyys määritellään sen mukaan kehen lapsi on kiintynyt ja ketä hän pitää isänään. (Huttunen 2001, 58–65.)

3.1.2 Isyyteen valmistautuminen

Isyyteen kasvaminen ja valmistautuminen on pitkä prosessi. Yksi tapa valmistautua lähenevään vanhemmuuteen on perhevalmennus. Äitiysneuvoloissa järjestetään perhevalmennusta esikoisiaan odottaville äideille ja isille. Perhevalmennuksen tavoitteena on antaa vanhemmille tuoretta tietoa raskausajan psyykkisistä ja fyysisistä muutoksista sekä lapsen saamisen vaikutuksesta seksuaalisuuteen, parisuhteeseen ja omaan identiteettiin. Isäksi tulevista miehistä noin 80 % osallistuu perhevalmennukseen. (Haapio ym. 2009, 78–82.)

Ennen lapsen syntymää vanhemmat miettivät tehtävien ja työn jakautumista perheessä ja omaa selviytymistään vanhempana. Vanhemmuuteen kasvaminen on yksi elämän suurista siirtymävaiheista, jossa auttaa ymmärrys muutostilanteesta sekä uusien toimintatapojen ja tiedon omaksuminen. Parhaimmillaan kumpikin vanhemmista sitoutuu lap-

sesta huolehtimiseen tasa-arvoisesti eli osallistuu kotitöihin ja lapsenhoitoon. (Haapio ym. 2009, 83–85.)

Isyyteen kasvua voidaan verrata äitiyteen kasvamiseen, tosin se tapahtuu normaalisti hieman nopeammalla aikataululla. Isät eivät koe konkreettisesti kehossaan raskauden tuomia muutoksia, mutta he voivat seurata raskauden etenemistä tunnustelemalla puolison vatsaa, sikiön liikehdintää ja kuulostelemalla vauvan hikkaa tai sydänääniä. (Haapio ym. 2009, 85–89.) Vanhempien tulisi keskustella tulevasta lapsesta ja siihen liittyvistä mielikuvista. Miehillä olisi myös tärkeää pystyä jakamaan isyyden tuomia muutoksia ja ajatuksia jonkun toisen miehen kanssa. Odotusaikana isän on hyvä opetella osallistumaan myös kotitöihin, kuten pyykinpesuun, ruuanlaittoon ja siivoamiseen. Vanhempien olisi hyvä tehdä raskausajan hankinnat yhdessä aina vauvanvaateostoksista lähtien valmistautuen näin samalla ajatukseen tulevasta lapsesta. (Huttunen 2001, 214–215.)

Miehillä voi esiintyä odotusaikana niin sanottua odottavan isän oireyhtymää eli couvade-ilmioita. Isät voivat kokea ilmiön fyysisinä ja psyykkisinä oireina kuten särkyinä, pelkoina, ahdistuksena, lihomisena ja univaikeuksina. Ilmiötä voidaan pitää myönteisenä, sillä sen uskotaan olevan merkki miehen valmistautumisesta isän rooliin ja sen halluun ottamisesta. (Haapio ym. 2009, 90.)

3.2 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhemmuuden tukeminen on vanhempien voimavarojen vahvistamista ja jo olevien vahvuuksien tunnistamista. Vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien voimavarojen vahvistaminen on tärkeää raskauden alusta aina läpi lapsuuden. Oikeanlainen tukeminen vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin positiivisesti. Eteen tulevat elämänmuutokset joko vahvistavat tai kuluttavat voimavaroja. Jokaisen perheen olemassa olevat voimavarat tulisi tunnistaa ja pystyä hyödyntämään. Voimavarainen vanhempi luottaa itseensä ja on tyytyväinen omaan vanhemmuuteensa. Hänellä on riittävä oman elämäntilanteen tunne ja hän pystyy selviämään arkipäivän vastoinkäymisistä ja ottamaan vastuun päätöksistään. (Haapio ym. 2009, 78.)

Äidin vanhemmuuteen kasvu alkaa jo raskauden alkuvaiheessa. Lapsen tulo konkretisoituu pikkuhiljaa raskauden edetessä. Äiti voi tuntea raskauden tuomat muutokset

omassa kehossaan ja lapsen liikehännän jo 17–19 raskausviikoilta lähtien. Raskauden aikana äidin vanhemmuutta voi tukea mielikuvitus harjoituksilla tulevasta lapsesta ja äitiydestä. Erityistä tukea äiti saattaa kaivata heti synnytyksen jälkeen ja sitä seuraavilla viikoilla. Tällöin äidin hormonitasot laskevat ja uusi tilanne pienen lapsen elämän vastuun ottamisesta voi tuntua haasteelliselta. Äitiyden muodostumista auttavat konkreettiset tapahtumat kuten synnytys ja imetykset. Vuorovaikutus lapsen ja äidin välille sekä äitiyden tunne syntyvät lapsen kanssa yhdessä olost. (Armanto & Koistinen 2007, 58.)

Isän vanhemmuuteen kasvu on psyykkisesti erilainen prosessi kuin äidillä, koska mies ei voi tuntea lasta sisällään. Isän täytyy konkretisoida lapsen tulo muilla keinoilla. Isän vanhemmuutta voi tukea kannustamalla isää seuraamaan kumppaninsa fyysisen olemuksen muuttumista ja osallistamalla aktiivisesti lapsen odotukseen yhdessä äidin kanssa. Synnytykseen osallistuminen voi olla myös tärkeä isyyden roolin löytämisessä. Isille on tärkeää tarjota vertaistuen mahdollisuutta ja miesnäkökulmaa isyydestä. (Armanto & Koistinen 2007, 58.)

3.3 Huumeiden käytön vaikutukset

3.3.1 Huumeiden käytön vaikutukset vanhemmuuteen

Päihdehoitotyössä perhe nähdään kokonaisuutena, jossa yhden perheenjäsenen päihdeidenkäyttö vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin ja käyttäytymiseen. Perheessä jossa käytetään huumeita vanhempien kiinnostus ja voimavarat saattavat olla kietoutuneet päihdeidenkäytön ympärille, eikä tämän vuoksi lapsen tarpeiden tyydyttämiseen jää riittävästi voimia. (Havio, Inkinen & Partanen 2008, 178.) Huumeriippuvainen vanhempi elää usein ristiriidassa. Hän kokee halua suojella lastaan ja olla hänelle mahdollisimman hyvä vanhempi, mutta toisaalta taustalla oleva huumeriippuvuus saa hänet toimimaan tahtonsa vastaisesti. (Punamäki, Belt, Rantala & Posa 2006, 239.)

Lapsen perusturvallisuuden saavuttamisessa on oleellista vanhemman reagoitavuus, kyky tunnistaa lapsen tarpeet ja vastata niihin asiaan kuuluvasti. Lisäksi perusturvallisuuden saavuttamiseen vaikuttaa vanhemman käytöksen ennustettavuus sekä fyysinen ja emotionaalinen läsnäolo ja rakkauteen perustuva hoiva. Päihdeongelmainen vanhem-

pi ei välttämättä kykene vastaamaan lapsen tarpeisiin riittävän nopeasti ja oikein, joka vaikuttaa negatiivisesti lapsen ja vanhemman välille kehittyvään kiintymyssuhteeseen. Päihteitä käyttävän vanhemman käytös on pitkälti riippuvainen siitä, onko hän päihtynyt vai ei. Tästä johtuen lapsi saattaa välillä tuntea olevansa rakastettu, joskus taas ei. Päihteitä käyttävät vanhemmat yleensä rakastavat lapsiaan, mutta rakkaus ei välity lapselle ilman konkreettisia tekoja ja hoivaa. (Holmberg 2003, 26.)

Perheessä jossa toinen vanhemmista tai molemmat vanhemmat käyttävät päihteitä saattaa olla ongelmia erityisesti sisäisessä vuorovaikutuksessa. Tyypillistä on, että asioista on vaikea puhua, tunteiden kokeminen on haastavaa sekä toisiin ihmisiin, tai ylipäätään elämään, voi olla vaikea luottaa. (Havio ym. 2008, 178.) Äidin ja lapsen välistä vuorovaikutussuhdetta on tutkittu paljon. Tutkimukset ovat osoittaneet huumeriippuvaisilla äideillä olevan verrokkejaan vähemmän luovuutta ja aloitteellisuutta. Lisäksi he ovat passiivisempia ja ilmaisevat vähemmän iloa ja nautintoa yhdessäolosta lapsen kanssa. Huumeriippuvaiset äidit stressaantuvat ja rankaisevat lapsiaan muita helpommin. (Punamäki ym. 2006, 239.)

3.3.2 Huumeiden käytön vaikutukset lapseen

Päihteiden käytöstä johtuen vanhemman antamat lupaukset ja suunnitelmat saattavat jäädä toteuttamatta. Tällöin lapsen luottamus omaan vanhempaan horjuu. Lapsi saattaa joutua tilanteeseen jossa hän joutuu ottamaan ikätasoonsa nähden liikaa vastuuta perheestä. Lapsi ei välttämättä itse kykene ymmärtämään päihteiden käytöstä johtuvaa tilannetta. (Havio ym. 2008, 178.) Lapsen kehitystasolla on merkitystä siihen, miten hän kokee vanhempiensa päihteiden käytön. Päihteidenkäytön alkamisajankohdalla ja sen vakavuusasteella on merkitystä lapsen oireiluun. Mitä kauemmin päihteiden käyttö on perheessä jatkunut, sitä enemmän lapsi kärsii. Molempien vanhempien päihteidenkäyttö lisää lapsen oireilua. (Holmberg 2003, 25.)

Raskauden aikaisella huumeiden käytöllä on vaikutuksia syntyvään lapseen, sillä huumausaineet läpäisevät istukan. Äidin huumeiden käyttö vaarantaa sikiön normaalin kehityksen monilla eri osa-alueilla. Sikiö kokee samalla tavoin vieroitusoireita kuin huumeita käyttävä äiti. Huumausaineille altistunut sikiö saattaa olla syntyessään riippuvainen huumausaineista, jonka vuoksi hän saattaa joutua aloittamaan huumevieroituksen jo

elämänsä ensi metreillä. Huumeiden käyttäjä altistuu myös erilaisille tulehdustaudeille, kuten Hi-virukselle ja maksatulehduksille. Nämä sairaudet saattavat tarttua sikiöön jo odotusaikana tai synnytyksessä. Ei voida sanoa, että ainoastaan äidin huumeiden käytöllä olisi vaikutusta sikiöön. Myös isän huumeiden käyttö saattaa vaikuttaa välillisesti sikiöön, jos isän käytös aiheuttaa äidille stressiä, masennusta tai ahdistusta. Huumeiden käyttö lisää myös fyysisen väkivallan riskiä. (Holmberg 2003, 25.)

Vauvalle vanhemman päihdeongelman seuraukset saattavat olla hyvinkin kohtalokkaat, sillä hän tarvitsee vanhemman apua kaikessa selviytyäkseen hengissä. Vauvan hoivan puute näkyy nopeasti lapsen sairastavuuden lisääntymisenä. Lisäksi vauva luo ensimmäisen elinvuotensa aikana perustan merkityksellisille kehitystehtäville, kuten kiintymyssuhteelle, kyvylle tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita sekä perustan kielen tuottamiselle ja ymmärtämiselle. Jos vanhempi voi huonosti, saattaa lapsi suoriutua kehitystehtävistään verrokkeja huonommin. Lapsen myöhemmän elämän kannalta merkittävinä ovat kiintymyssuhteen häiriöt. Turvattomasti kiintynyt lapsi kokee maailman pahana paikkana eikä kykene luottamaan ihmisiin. (Holmberg 2003, 25–26.)

Päihteitä käyttävässä perheessä asuva leikki-ikäinen lapsi elää kroonisessa traumaattisessa kriisissä. Tällaisilla lapsilla ei ole yleensä voimavaroja selviytyä ikätasolleen tyypillisistä kehitystehtävistä. Lapsen energia kuluu arkipäivästä selviytymiseen psyykkisten suojelekeinojen avulla, jotka saattavat pitkään käytettäessä vahingoittaa lapsen normaalia kehitystä. Kiintymyssuhteen ongelmista johtuen lapsi saattaa olla ahdistuneen ripustautunut vanhempiinsa, jonka vuoksi hän ei uskalla lähteä vanhemman luota. Toisaalta lapsi saattaa olla välinpitämätön vanhempaansa kohtaan sekä olla valmis tekemään tuttavuutta kenen tahansa vieraan ihmisen kanssa. Leikki-ikäisellä lapsella saattaa olla vaikeuksia tulkita muiden ihmisten antamia tunneviestejä. Lapsi saattaa kokea neutraalinkin viestin hyvin vihamielisenä tai tuntea vihaa silloin kun tavallisesti lapsi tuntisi empatiaa. Leikki-ikäinen lapsi ei ymmärrä vanhemman päihtymystilaa. Hän saattaa kokea vanhemman päihtymyksen olevan seurausta hänen toiminnastaan. Lapsi saattaa esimerkiksi ajatella, että vanhempi on päihtynyt, koska hän on ollut tuhma. Tyypillistä on että lapsi saattaa taantua aikaisemmalle ikätasolleen. Hän saattaa esimerkiksi kuivaksi opettelun jälkeen aloittaa uudelleen kastelemisen ja tuhrimisen. (Holmberg 2003, 27–28.)

Kouluikäisenä lapsi kokee vanhempien päihteiden käytön häpeällisenä ja pelottavana. Lapsen ymmärryksen lisääntyessä myös huoli vanhemmista ja heidän pärjäämisestään kasvaa. Lapsi on oppinut tunnistamaan päihdekierteen kulun, jonka avulla hän tarkkailee vanhempiaan etsien merkkejä päihdeputkien alkamisesta. Lapsi saattaa joutua astumaan vanhemman saappaisiin ja huolehtimaan omasta vanhemmastaan tilanteissa, joissa vanhempi ei itse siihen kykene. Kotitilanne häiritsee lapsen koulunkäyntiä, minkä vuoksi lapsella saattaa olla oppimisvaikeuksia ja alisuoriutumista. Kouluikäinen lapsi pyrkii kaikilla tavoilla salaamaan vanhempiansa päihdeongelman, sillä hän kokee sen hyvin häpeälliseksi asiaksi. Koulussa lapsi saattaa joutua törmäyskurssille vuorovaikutustilanteissa, jos lapsen kotona oppimat ongelmanratkaisutaidot ovat puutteellisia. Hän ei välttämättä kykene esimerkiksi ymmärtämään toista lasta, koska häntäkään ei ole ymmärretty. (Holmberg 2003, 28–29.)

Murrosikäisenä lapsi alkaa etsiä omaa identiteettiään, mutta silti nuori tarvitsee vielä vanhemmiltaan tukea ja turvaa. Jos nuori ei saa vanhemmiltaan riittävästi kaipaamaansa tukea, hän kokee olonsa turvattomaksi. Turvattomuudesta johtuen nuori saattaa välttää kaikkea riskinottamista tai vastaavasti ottaa liian suuria riskejä ja käyttäytyä näin holtittomasti. Nuori on myös saattanut jäädä aiemmalle kehitystasolle, joka vaikeuttaa nuoren pärjäämistä nuoruuden muutoksissa. Nuorella, joka asuu perheessä, jossa käytetään huumeita, saattaa olla viiveitä empatian ja moraalin kehityksessä, minkä vuoksi hän saattaakin ajautua rikollisuuden pariin. Nuoruuteen liittyy myös oleellisesti erilaiset päihdekokeilut. Päihteitä käyttäneessä perheessä eläneellä nuorella ei välttämättä ole kiinnijäämisen pelkoa. Vanhemmat saattavat jopa käyttää päihteitä nuoren kanssa. (Holmberg 2003, 29–30.)

4 MENETELMÄLLISET RATKAISUT

4.1 Kirjallisuuskatsaus menetelmänä ja tiedonhaku

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kerätä aiemmin aiheesta tutkittua tietoa yhteen ja tarkastella, mistä eri näkökulmista asiaa voidaan käsitellä. Kirjallisuuskatsaus voi olla itsessään jo tutkimus. Tällöin kyseessä on tutkimustyyppiltään teoreettinen tutkimus. Kun tutkittua tietoa tutkitaan uudestaan, kyseessä on toisen asteen tutkimus. (Tuomi & Sara-järvi 2009, 123.)

Kirjallisuuskatsauksia on kolmenlaisia: kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yleisimmin käytetty kirjallisuuskatsauksen muoto. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta on kahta eri tyyppiä; narratiivinen ja integroitu kirjallisuuskatsaus. Integroidussa kirjallisuuskatsauksessa on paljon yhtenäisyyksiä systemaattisen kirjallisuuskatsauksen kanssa. Integroitua kirjallisuuskatsausta käytetään kun tutkittavaa asiaa halutaan kuvata mahdollisimman monipuolisesti. Narratiivinen kirjallisuuskatsaus on kevyin kirjallisuuskatsauksen muoto, jossa hankittu tutkimusaineisto ei ole käynyt läpi systemaattista seula. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on tehokas tapa syventää jo tutkittua tietoa ja siitä saatuja tuloksia. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tiivistää oleellisen tiedon aiempien tutkimusten sisällöstä. Kolmas kirjallisuuskatsauksen muoto on meta-analyysi, joka jaetaan kahteen eri tyyppiin; kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen meta-analyysiin. (Salminen 2011, 6–15.)

Opinnäytetyöhömme valitsimme integroidun kirjallisuuskatsauksen, jonka avulla tuotettiin sisältö oppaaseen. Salmisen (2011) mukaan integroidulla kirjallisuuskatsauksella saadaan tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman monipuolinen kuva. Se on hyvä tapa tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta. Integroitu kirjallisuuskatsaus ei seulo eikä valikoi tutkittavaa aineistoa yhtä tarkasti kuin systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Kuitenkin integroivaan kirjallisuuskatsaukseen kuuluu kriittinen tarkastelu, joka erottaa sen narratiivisesta katsauksesta. Sitä voidaankin pitää systemaattisen ja narratiivisen katsauksen välimuotona. Integroivan kirjallisuuskatsauksen vaiheet ovat tutkimusongelman asettelu, aineiston hankinta, arviointi, analyysi sekä tulkinta ja tulosten esitleminen. (Salminen 2011, 8–9.)

Aineistoa kirjallisuuskatsauksemme haimme Arton, Medicin ja PubMedin tietokannoista. Hakusanoina käytimme ”isyys”, ”vanhemmuus”, ”tukeminen”, ”huumeet” ja ”käyttö” sekä niiden yhdistelmiä. Englanninkielisinä hakulauseina käytimme ”transition fatherhood” sekä ”father and drug abuse”. Hakusanoilla löysimme 2046 artikkelia. Rajasimme aineiston suomen- ja englanninkielisiin vuoden 2002 tai sitä uudempiin kokotekstijulkaisuihin, jonka jälkeen artikkeleita jäi 550 kappaletta. Tämän jälkeen kävimme läpi löytyneiden artikkeleiden otsikot ja tiivistelmät, ja valitsimme tämän pohjalta työhömmme sopivat artikkelit sekä poistimme päällekkäiset hakutulokset. Rajauksien jälkeen meille jäi 24 artikkelia, jotka luimme. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Tiedonhaku tietokannoittain sekä otsikon ja tiivistelmän perusteella valittujen aineistojen määrä.

Tietokanta	Hakusanat	Löytyneiden artikkeleiden lukumäärä	1. rajaus	Artikkeleiden lukumäärä 1. rajauksen jälkeen	2. rajaus	Artikkeleiden lukumäärä 2. rajauksen jälkeen
Arto	isyys, vanhemmuus, tukeminen, huumeet, käyttö sekä näiden yhdistelmät	838	2002–2013 vuonna Suomessa julkaistut, suomen kieliset kokoteksti julkaisut	234	Otsikoiden ja tiivistelmien perusteella valitseminen, päällekkäisyyksien poistaminen	5
Medic		1024		225		11
PubMed		184		91		8
Yhteensä		2046		550		24

Tarkemman lukemisen jälkeen viisitoista artikkelia osoittautui käyttökelvottomiksi omassa kirjallisuuskatsauksessamme. Tiedonhausta meille jäi lopulliseksi aineistoksi yhdeksän artikkelia. Lisäksi otimme kirjallisuuskatsaukseen mukaan Hyytisen (2006)

liseniaattitutkimuksen, joka ei löytynyt tiedonhaussamme, mutta sisälsi hyödyllistä aineistoa työmme kannalta. (Liite 1.)

4.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Sisällönanalyysiä on kolmenlaista: aineistolähtöistä, teoriaohjaavaa ja teorialähtöistä. Sisällönanalyysin avulla pyritään saamaan tutkittava aineisto tiivistetyssä ja yleistetyssä muodossa johtopäätösten tekoa varten, säilyttäen aineiston informatiivisuus. Aina tutkimuksesta ei kuitenkaan saada aikaiseksi johtopäätöksiä, vaan aineistoa esitellään järjesteltyinä tuloksina. Sisällönanalyysissä aineisto puretaan osiin ja käsitteellistetään, jonka jälkeen aineisto kootaan uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–108.)

Opinnäytetyössämme käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin kuuluu redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmitely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Redusoinnissa aineistosta karstataan pois epäoleelliset asiat tutkimuksen kannalta. Se voi olla joko tiivistämistä tai aineiston pilkkomista osiin. Pelkistäminen voidaan tehdä tutkimustehtävien pohjalta, jolloin kerätään tehtäville oleelliset ilmaukset tekstistä. Klusteroinnissa pelkistetty aineisto käydään tarkasti lävitse ja etsitään eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samankaltaiset ilmaukset ja käsitteet yhdistetään luokiksi, jotka nimetään sisällön ominaisuuden, piirteen tai käsityksen mukaan. Näin saadaan tehtyä alaluokkia. Klusterointi on osa abstrahointiprosessia. Abstrahoinnissa ilmauksista muodostetaan teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–113.)

Sisällönanalyysiä käytetään apuna laatiessa luokittelurunkoa ja tiivistettäessä kirjallisuuskatsauksen kannalta oleellista tietoa. Saadut luokat ovat apukeino tarkastella tutkimuksissa olevaa tietoa, mutta eivät ole suoranaisesti kirjallisuuskatsauksen tulos. Kirjallisuuskatsauksen tulos muodostuu lähteiden sisällöstä löytyvien kuvausten pohjalta. Sisällönanalyysin avulla saadaan muodostettua kirjallisuuskatsaukselle runko sekä pohja ja sisällysluettelolle. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 123–124.)

Opinnäytetyössämme numeroimme aluksi kirjallisuuskatsaukseen valitut artikkelit. Luimme artikkelit lävitse ja alleviivasimme sekä keräsimme asettamiimme opinnäyte-

työn tehtäviin vastauksia. Löytämistämme vastauksista tiivistimme tärkeimmät asiassällöt niitä kuvaaviksi pääsanoiksi, jonka jälkeen ryhmittelimme pääsanat isommiksi kokonaisuuksiksi. Artikkeleiden numeroinnin johdosta pystyimme yhdistelemään eri artikkeleista löytyneet samaan ryhmittelyyn liittyvät asiat kokonaisuuksiksi. Kirjallisuuskatsauksen tulokset rakentuivat ryhmittelyn pohjalta. (Taulukko 2.)

TAULUKKO 2. Esimerkkejä kirjallisuuskatsauksen tulosten rakentumisesta sisällönanalyysillä

Opinnäyte-työn tehtävät	Esimerkki aineistoista löytyvistä vastauksista	Esimerkki pelkistyksistä	Esimerkki ryhmittelystä	Esimerkki otsikoista tulososiossa
Miten vanhempien huumeiden käyttö vaikuttaa lapseen?	Lapsen suurin rangaistus on se, ettei häntä huomata. Vanhemman tunteettomuus on lapselle ahdistavaa ja pelottavaa.	Turvattomuus, pelko, lapsen tarpeisiin ei vastata	Elinympäristö Lapsen oireet	Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapsen elinympäristöön Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapseen
Miten huumeiden käyttö vaikuttaa vanhemmuuteen ja erityisesti isyyteen?	Huumeet hallitsivat perheen arkea. Elämä oli jatkuvaa aineiden hankintaa, käyttämistä ja myymistä.	Huumeiden vallitsevuus arjessa	Huumeiden vallitsevuus arjessa	Huumeiden käytön vallitsevuus arjessa
Miten isä voi valmistautua vanhemmuuteen?	Isyyteen kasvussa lapsen konkretisointumista kuvasivat ultraäänitutkimuksissa saatujen kokemusten jakaminen ja lapsen sukupuolen tietäminen etukäteen. Näiden kokemusten jakamiseen vertaisryhmässä ilmeni tarvetta.	Vertaistuki, lapsen konkretisointumisen	Lapsen tulon todellistuminen ja sen tuomat muutokset Vertaistuki ja roolimalli	Lapsen tulon todellistuminen ja sen tuomat muutokset Vertaistuki ja roolimallit

4.3 Toiminnallinen opinnäytetyö

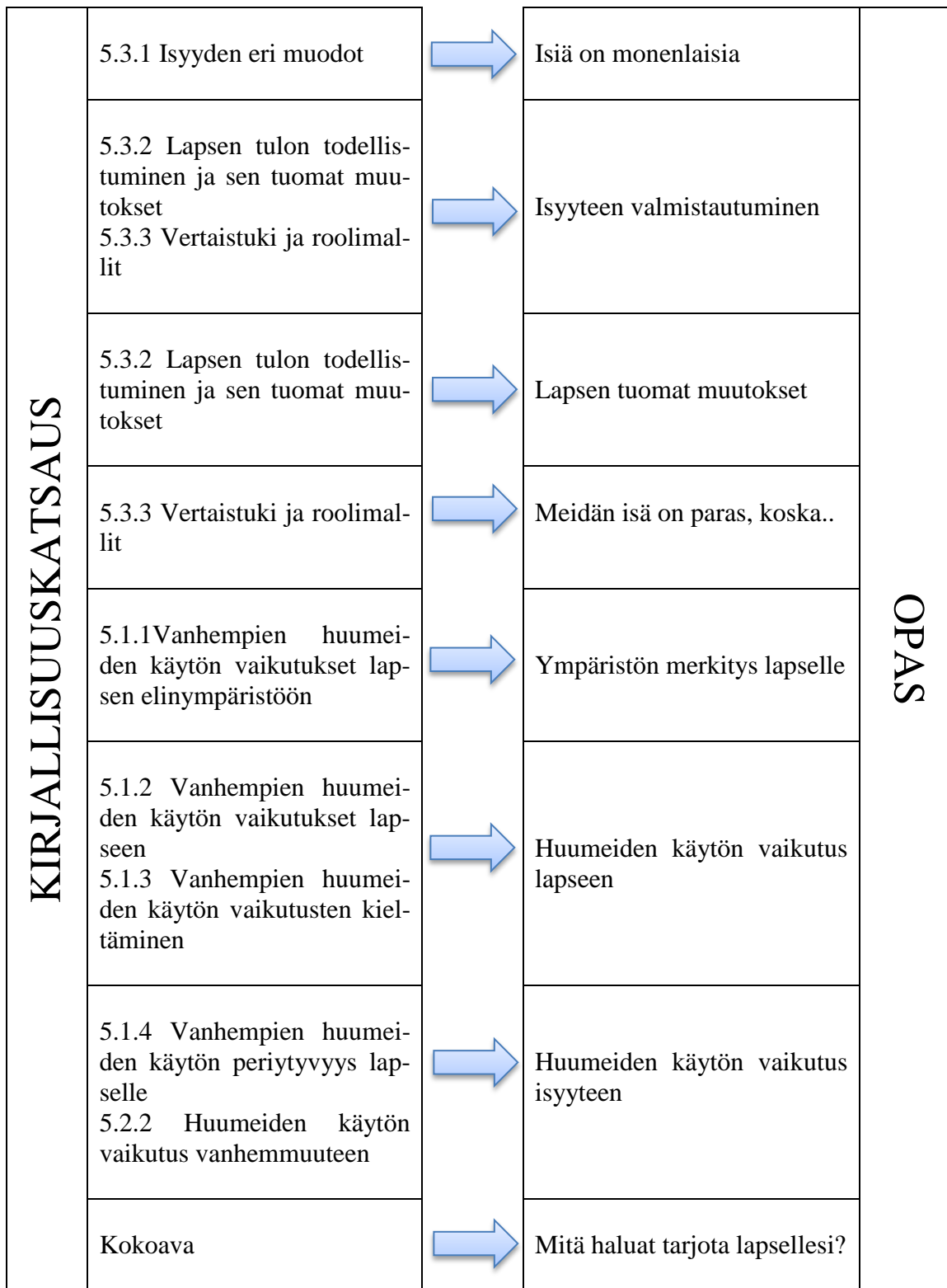
Toiminnallisen opinnäytetyön lopputuloksena syntyy aina konkreettinen tuotos. Tuotos voi olla tietopaketti, kirja, ohjeistus, portfolio, tapahtuma, messu- tai esittelyosasto. Painotuotteessa on pohdittava millaisia mielikuvia tuotteella halutaan antaa kohderyhmälle. Tavoitteena on saada aikaan yksilöllinen ja kohderyhmälle sopiva tuote, joka erottautuu muista vastaavista tuotteista. Lähdekritiikin merkitys korostuu opasta tehdessä. Opinnäytetyössä on hyvä kertoa konkreettisesti miten tieto oppaaseen on hankittu. Painotuotteessa tulee huomioida myös tuotoksen koko ja tekstityyppi, koska ne vaikuttavat tuotteen luettavuuteen. Tuotoksen tulee olla persoonallinen, kohderyhmälle sopiva, houkutteleva, selkeä, informatiivinen ja johdonmukainen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–57.)

4.4 Muutokseen motivoiva opas

Motivaatio koostuu monista eri motiiveista. Motiivi on toiminnan psyykinen syy, toimintaa ohjaava voima ja vaikutin. Sen avulla ihminen suuntaa oman energiansa kohti tavoitetta tai päämäärää. Motiivi ilmenee tarpeena, yllykkeenä, vaikuttimena ja haluna. Motiivit voidaan luokitella biologisiin, sosiaalisiin ja psykologisiin sekä jakaa kehitystason mukaan. (Vilkkö-Riihelä 1999, 446–449.)

Muutokseen motivoivassa oppaassa tulee huomioida kohderyhmän ikä, asema ja tietämys aiheesta. Lisäksi on huomioitava oppaan käyttötarkoitus ja sen erityispiirteet. Oppaan tekstin tulee olla kohderyhmää puhutteleva ja kirjoitustyyliltään tarkoituksenmukainen. Motivoiva ja informatiivinen kuvitus tukee myös oppaan sanomaa. Valmista opasta tulisi testata kohderyhmällä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–57.)

Opinnäytetyömme tuotoksena teimme muutokseen motivoivan oppaan huumevieroituksessa oleville isille. Ajatuksena oli tehdä opas isyyden tukemisesta isille ja herätellä heidän kiinnostustaan aiheeseen sekä tekstin että lasten piirtämien kuvien avulla. Lisäksi oppaan tarkoituksena oli herätellä isiä pohtimaan heidän käyttämien huumeiden vaikutuksia lapseen. Oppaan sisältö rakentui kirjallisuuskatsauksen tulosten pohjalta. (Kuvio 2.)

KUVIO 2. Oppaan sisällön rakentuminen kirjallisuuskatsauksen tulosten pohjalta

5 TULOKSET

5.1 Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapseen

5.1.1 Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapsen elinympäristöön

Hyytinen (2006) tuo tutkimuksessaan ilmi, että vanhempien huumeiden käyttö vaikuttaa merkittävästi lapsen elinympäristöön. Koti, joka normaalisti toimii turvallisenä lapsen kasvua ja kehitystä tukevana paikkana, voi olla aivan päinvastainen. Vanhemmat voivat säilyttää, käyttää tai pahimmassa tapauksessa myydä huumeita kotonaan. Lapsille tutuksi tulevat niin huumeiden käyttöön tarkoitettut välineet kuten ruiskut kuin myös huumeiden vaikutuksen alaisena olevat aikuiset. Kodista puuttuu rutiinit. Vieraita ihmisiä voi käydä mihin aikaan vain ja lapset joutuvat todistamaan kovaäänistä riitelyä. (Hyytinen 2006, 85–89.)

Kotona voi olla huoneita, joihin lapsia on kielletty menemästä eivätkä lapset omista välttämättä lainkaan kotiavaimia. Tällöin lapsi ei voi koskaan olla varma siitä, että kotiin tullessaan hänen vanhempansa ovat kotona ja hän pääsee sisälle. Vanhempien huumeiden käytöstä johtuen koti voi olla sotkuinen ja vaarallinen paikka lapselle. Kodin olosuhteet ja siellä tapahtuva huumausaineiden käyttö estää myös lasta tuomasta ystäviään kylään. (Hyytinen 2006, 89–95.)

Raitasalo ja Holmia (2012) toteavat tutkimuksessaan, että yhteys äidin päihteidenkäytön ja lapsen sairastavuuden välillä johtuu todennäköisimmin lapsen arkisen elinympäristön tekijöistä. Niitä voivat olla huonojen asuinolojen ja kotihoidon puutteen lisäksi esimerkiksi lapsen jatkuva stressi ja henkinen rasitus, puutteellinen unen tai ravinnon saanti sekä sairaan lapsen huono kotihoito. Olosuhteet saattavat myös aiheuttaa tai pahentaa lapsen psyykkisiä ongelmia. (Raitasalo & Holmia 2012, 59.)

Kososen (2011) tutkimuksesta alkoholiongelmaisten isien tarinoista nousee esiin kulisien ylläpito. Isät eivät näe alkoholinkäyttönsä vaikuttaneen lastensa elämään tai elinoloihin, vaan he kertovat lastensa saaneen aina kaiken mitä he ovat tarvinneet. Osa isistä korostaa hyvän kodin merkitystä. Toisaalta osa niistä isistä, jotka asuvat erillään lapsis-

taan toteavat syiksi lapsensa tapaamattomuudelle asunnottomuuden ja rikollisen elämäntavan. (Kosonen 2011, 679–682.)

5.1.2 Vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapseen

Hyytinen (2006) jakaa tutkimuksessaan vanhempien huumeiden käytön vaikutukset lapseen psyykkisiin, fyysisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin, jotka näkyvät lapsen käyttäytymisessä erilaisina oireiluina. Psykkisistä oireista merkittävimiksi nousivat lapsen kokema turvattomuus ja pelko. Lasten kokemaa turvattomuutta ja pelkoa on kuvailtu monella tapaa. Tutkimuskohteena olleessa perheessä lapsilla ei ollut mitään asiaa vanhempien makuuhuoneeseen, jossa vanhemmat myivät ja käyttivät huumeita. Lapset eivät saaneet mennä makuuhuoneeseen edes yöllä. Näin ollen vanhemmat eivät olleet aina lasten tavoitettavissa, tarjoamassa heille heidän kaipaamaansa turvaa ja hoivaa. (Hyytinen 2006.)

Vanhempien huumeiden käytön vuoksi lapsi saattaa joutua ottamaan aikuisen roolin liian varhain ja huolehtimaan ikätasoonsa nähden liikaa itsestään sekä kenties vanhemmastaan. Lapsen turvattomuuden tunnetta lisää ennakoimattomuus arjessa sekä heidän kokemat pettymykset. Ennakoimattomuutta kuvastaa alituisen vaihtuva arjen rakenne ja lapsille tärkeiden rutiinien puute. Pettymyksiä lapsille aiheuttavat vanhempien antamat petetyt lupaukset. (Hyytinen 2006.)

Turvattomuuden tavoin myös pelko on läsnä huumeperheiden arjessa. Pelkoa lapselle aiheuttavat esimerkiksi kotona vierailevat oudosti käyttäytyvät ihmiset. Toisaalta pelkoa saattaa aiheuttaa tilanteet, joissa lapsi joutuu kohtaamaan oudosti käyttäytyvän vanhempansa. Lapselle vanhemman tunteettomuus, ja se ettei häntä huomata ollenkaan, on suurin rangaistus, ja aiheuttaa sekä suurta pelkoa että ahdistusta. Lapset reagoivat pelkoon olemalla hermostuneita ja kiukuttelevia. (Hyytinen 2006.) Halmeen (2009) tekemässä tutkimuksessa on havaittu, että lapsen tyytymättömyydellä ja isän runsaalla alkoholin käytöllä on selkeä yhteys. Lapsen tyytymättömyys ilmenee lapsen käytöksessä esimerkiksi itkuisuutena. (Halme 2009, 87.)

Brookin, Duanin ja Brookin (2007) tutkimuksen mukaan vanhempien huumeiden käytöllä on vaikutuksia lapsen persoonallisuuden kehitykseen. Isän huumeiden käytöllä

nähdään olevan suora yhteys nuoren haavoittuvan persoonallisuuden kehittymiselle ja myöhemmälle aggressiiviselle käyttäytymiselle. (Brook ym. 2007, 414.) Raitasalon ja Holmilan (2012) tutkimuksessa havaittiin, että päihdeäitien lapsilla esiintyy muita enemmän psyykkistä jälkeenjääneisyyttä ja käyttäytymishäiriöitä. Psyykkisen jälkeenjääneisyyden diagnoosi oli kymmenellä prosentilla päihdeäitien lapsista, kun vastaavasti muiden lasten keskuudessa psyykkistä jälkeenjääneisyyttä esiintyi vain neljällä prosentilla. Jokin käyttäytymishäiriöön liittyvä diagnoosi löytyi yhdeksältä prosentilta päihdeäitien lapsista, kun vastaava luku oli muiden lasten keskuudessa kolme prosenttia. (Raitasalo & Holmila 2012, 57.)

Raitasalon ja Holmilan (2012) tekemän tutkimuksen mukaan lapset ovat kokeneen psyykkisten oireiden lisäksi myös fyysisiä oireita vanhempien päihteiden käytön vuoksi. Päihdeäitien lapsista 47 % oli ollut sairaalahoidossa ensimmäisen seitsemän elinvuotensa aikana, kun vastaava luku muiden lasten keskuudessa oli 33 %. Tutkimus osoittaa lapsen sairastavuuden ja äidin päihteidenkäytön välillä olevan yhteyden. Fyysisten oireiden taustalla saattaa olla vanhemman tarjoaman hoivan puute, esimerkiksi puutteellinen ravinto ja vähäinen uni. Äidin päihteiden käyttö saattaa altistaa lapsen erilaisille tapaturmille. Päihdeäitien alle 7 vuotiaista lapsista 19 % oli ollut sairaalahoidossa tapaturman tai vamman takia, kun vastaava luku muilla lapsilla oli 11 %. Lapsen fyysisistä oireista puhuttaessa ei voida unohtaa äidin raskauden aikaisen päihteiden käytön aiheuttavan vieroitusoireita syntyvälle lapselle. (Raitasalo & Holmila 2012, 57, 59.)

Lapsien kokemat sosiaaliset haitat vanhempiensa huumeiden käytöstä ovat myös merkittäviä. Vanhemmat saattavat kieltää lasta tuomasta ystäviään kotiin kaoottisen kotitilanteen vuoksi. Tällöin lapsi saattaa joutua ystäväpiirinsä ulkopuolelle. Lapsi joutuu ottamaan vastuun myös omasta koulunkäynnistään. Vanhemmat eivät kykene tukemaan lapsensa kouluun lähtöä, jolloin lapsi on itse vastuussa omasta heräämisestään, pukeutumisestaan, syömisestään ja kouluun ajoissa lähtemisestä. Lapsen vastuu omasta koulunkäynnistään voi näkyä esimerkiksi lapsen runsaina poissaoloina koulusta. (Hyytinen 2006.)

Raitasalon ja Holmilan (2012) tutkimuksesta käy ilmi, että lapselle sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmia saattaa aiheuttaa myös kodin ulkopuolelle sijoittaminen. Vuonna 2002 syntyneiden päihdeäitien lapsista 39 % oli sijoitettu kodin ulkopuolelle ainakin kerran

seitsemään ikävuoteen mennessä. Vastaava luku muilla 2002 vuonna syntyneillä lapsilla oli 1,4 %. (Raitasalo & Holmila 2012, 57.)

5.1.3 Vanhempien huumeiden käytön vaikutusten kieltäminen

Kososen (2011) tekemässä tutkimuksessa useat päihteitä käyttävät isät kertoivat lastensa olevan hyvin pärjääviä ja menestyneitä. Tämä saattaakin viitata tarinoiden kaunisteluun – lasten ongelmia ei haluta nähdä tai myöntää. Hälyttävintä oli, että nuoret perheenisät eivät uskoneet oman juomisensa vaikuttavan lapsensa elämään millään lailla. (Kosonen 2011.) Hyytisen (2006) tutkimuksessa vanhempien huumeiden käyttö ja tappeleminen tapahtuivat suljetun oven takana, lasten näkymättömissä. Vanhemmat ajattelivat, että suljetuin ovin tapahtuvalla käytöllä ei olisi seurauksia lapsille. (Hyytinen 2006.)

5.1.4 Vanhempien huumeiden käytön periytyvyys lapselle

Kososen (2011) tutkimukseen osallistuneet isät olivat hakeutuneet päihdehoitoon alkoholiongelman vuoksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yli puolella haastatelluista isistä oli itsellään ollut alkoholiongelmainen tai poissaoleva isä. Osa miehistä kertoi myös ottaneensa mallia isänä toimimisesta omilta vanhemmiltaan. (Kosonen 2011, 684–685.)

Brook ym. (2007) tutkivat isien huumeiden käytön vaikutusta nuorten haavoittuvan persoonallisuuden syntymiseen sekä nuorten aggressiiviseen käyttäytymiseen, jotka taas ovat riskitekijöitä nuorten huumeiden käytön aloittamiselle. Tutkimuksessa todettiin, että isän huumausaineiden väärinkäyttö altistaa nuoren haavoittuvalle persoonallisuudelle ja myöhemmälle aggressiiviselle käyttäytymiselle. Syyn tälle he arvelivat olevan isien antisosiaalisessa käyttäytymisessä sekä kyvyttömyydessä säädellä omia tunteitaan päihtyneenä. Nämä piirteet taas vaikuttavat kielteisesti isien käyttämiin kasvatukseen. (Brook ym. 2007, 414.) McMahon, Winkel, Suchman ja Rounsaville (2007) saivat tutkimuksestaan tulokseksi, että 90 % (107 lasta) huumeita käyttävien isien lapsista oli jossain vaiheessa asunut samassa taloudessa isänsä kanssa. Tällöin suurin osa isistä on myös osallistunut lapsensa kasvatukseen. (McMahon ym. 2007, 297.)

5.2 Huumeiden käytön vaikutukset vanhemmuuteen ja erityisesti isyyteen

5.2.1 Huumeiden käytön vallitsevuus arjessa

Perälä (2007) rakensi tutkimuksessaan neljä ulottuvuutta, jotka kuvaavat huumeongelman luonnetta käyttäjien arjessa. Ensimmäisenä Perälä (2007) tuo esille, ettei huumeiden käytössä ole kyseessä selkeärajainen, yksittäinen ongelma vaan käyttöön liittyy paljon muitakin ongelmia, joiden syitä ja seurauksia on vaikea erotella toisistaan. Toisena ulottuvuutena hän nostaa esille sen, ettei huumeiden käyttö ole välttämättä käyttäjän päällimmäinen ongelma. Huumeiden käyttäjä ei välttämättä kaipaa ratkaisua itse huumeiden käyttöön, vaan sillä hetkellä hänen mielestään enemmän hänen tilanteeseensa vaikuttavaan asiaan kuten esimerkiksi asunnottomuuteen. Näissä kahdessa kohdassa esille nousee priorisoinnin ongelma. Ulkopuolisen henkilön mielestä ongelmien ratkaisu olisi aineiden käytön lopettamien. Huumeiden käyttäjät eivät kuitenkaan itse tuo esille nimenomaan huumeita ongelmana vaan näkyviin nostetaan muut kenties välilliset ongelmat. (Perälä 2007.)

Kolmantena ulottuvuutena Perälä (2007) nostaa esille huumeiden käytön normaaliuden arkipäiväisenä asiana. Käyttöön liittyy arkiset rutiinit ja huolenaiheet. Huumeiden käyttö näyttäytyy vain muutaman tunnin rauhaa tuovana sivuseikkana. Muuten arki koostuu erilaisista rutiineista huumeiden hankinnan ympärillä, joille on yhteistä niin sanottu työluonne. Viimeisenä Perälä (2007) painottaa, ettei huumeiden käyttäjä näyttäyty rikollisen alakulttuurin jäsenenä, vaan on osa yhteiskuntaa, palveluja käyttävä ja apua tarvitseva kansalainen. Huumeiden käytön aiheuttamien haittojen ja ongelmien hallinta ja ratkaiseminen muodostuu helposti käyttäjän elämän keskeiseksi sisällöksi ja vie näin ollen paljon aikaa. Käyttäjät toivat esille myös eroja heidän keskuudessaan ja painottivat, etteivät kaikki palvelut sovellu kaikille käyttäjille. He jakoivat itsensä piilonarkomaaneiksi, katunarkomaaneiksi, lähiökäyttäjiksi ja viihdekäyttäjiksi. (Perälä 2007.)

Hyytinen (2006) on myös kuvannut tutkimuksessaan perheen huumeiden hankintaa ja siihen liittyvää työtä. Vanhempien kaikki aika päivästä kului huumeiden hankinnan suunnitteluun, rahojen keräämiseen ja huumeiden käyttöön. Näin ollen aikaa ei riittänyt enää lapsista huolehtimiseen. Rahat huumeiden käyttöön vanhemmat hankkivat monista lähteistä: varastamalla, tekemällä töitä tai välittämällä huumeita. Ensisijaisesti vanhem-

mat huolehtivat huumeiden saannista, vasta sen jälkeen rahaa käytettiin muihin tarpeisiin. Usein saattoikin olla, ettei kodissa ollut ruokaa tai rahaa sen hankkimiseen. Vanhemmat eivät juuri itse syöneet, mistä johtuen lastenkaan ruokahalu ei ollut hyvä. Vanhempien huumeiden käytön lisääntyessä perhe velkaantui entisestään. Saadakseen uuden annoksen huumetta, vanhemmat myivät vieroitusoireissa tavaraa liian halvalla. Kodissa säilytettiin myös useita erilaisia aseita. Aseet olivat perheen turvana vaikeiden asiakkaiden sattuesssa kohdalle. Perheen lapset todistivat kertoja, jolloin isä suutuksissaan ”heitteli jengiä seinille”. Huumemaailma ei enää sivunnut perheen arkea vaan arjesta oli tullut osa huumemaailmaa. Perheen arki koostui salailusta ja turvattomuudesta. (Hyytinen 2006.)

Kososen (2011) tutkimuksessa osa isistä tunnusti päihdeongelman hallitsevan tai hallinneen täysin heidän elämäänsä, ja sitä kautta vaikuttaneen heidän kykyynsä toimia isänä sekä olleen osasyynä heidän vieraantumiseensa lapsestaan. Eräs isä kuvailee juomisensa vaikuttaneen negatiivisesti perheen yhdessäoloon ja lasten kasvatukseen. (Kosonen 2011, 681, 683.)

5.2.2 Huumeiden käytön vaikutus vanhemmuuteen

Hyytisen (2006) tekemässä tutkimuksessa kuvataan huumeiden käytön vaikutuksia vanhemmuuteen. Huumeiden käytön vuoksi vanhempien toiminta oli usein päämäärätöntä. Vanhemman mieliala saattoi vaihdella masennuksesta yliaktiivisuuteen nopeastikin. Vanhempien kyky ilmaista tunteitaan oli heikentynyt. He purkivat omaa pahaa oloaan lapsiinsa huutamalla ja uhkailemalla. Vanhemmat reagoivat voimakkaasti erilaisiin tilanteisiin, jonka seurauksena oli usein aggressiivista käyttäytymistä ja itsemurhalla uhkailua. Aggressiivinen käyttäytyminen esiintyi perheessä fyysisenä ja henkisenä aggressiivisuutena, jonka kohteena olivat niin oma puoliso kuin myös lapset. (Hyytinen 2006, 89–95.)

Hyytisen (2006) tutkimuksessa vanhemmat kertoivat huumeiden käytön aiheuttaneen heissä välinpitämättömyyttä ja kylmyyttä, joka kohdistui myös omiin lapsiin. Vanhemman kyky huolehtia lapsistaan oli estynyt. Vieroitusoireisina vanhemmat saattoivat olla huonovointisia ja uupuneita, jolloin he eivät välttämättä kyenneet huolehtimaan edes

itsestään saati sitten lapsistaan. Päihtyneenä taas vanhempi saattoi olla niin sekaisin ja poissaoleva, että ei kyennyt vastaamaan lapsiensä tarpeisiin. (Hyytinen 2006, 89–95.)

McMahonin ym. (2007) tutkimuksesta käy ilmi, että lapsen syntymä ei ole vaikuttanut useampien isien huumeiden käyttöön. Isistä 72 % käytti huumeita lapsen syntyessä aktiivisesti ja vain 26 % isistä sai huumeiden käytön hallintaan lapsen synnyttyä. (McMahon ym. 2007, 297.) Kososen (2011) tekemässä tutkimuksessa päihteitä käyttävät isät kertovat päihteiden menneen välillä lastensa edelle. Esimerkiksi eräs isä kertoo tutkimuksessa olleensa päihtyneenä synnytyksessä sekä kuvailee, lapsensa syntymän sijaan, kokemustaan ilokaasun käytöstä seuraavasti:

Jussi kun synty, mä olin sen synnytyksessä mukana. Mutta mä olin sielläkin vähä päihteessä ja, niinku sillai että sitä ei huomattu, sillai että olin jonku viinipullon juonu siinä. Totta kai vähä jännittiki ja sillai niinku...Ja sitte ilokaasua otin siellä synnytyksessä, mä halusin vaan nimenomaan kokeilla, miten se toimii. (...) ihan hyvä fiilishän siitä tuli. (Kosonen 2011, 682.)

Isän huumeiden käytön nähdään vaikuttavan heikentävästi isä-lapsi-suhteeseen. Isät saattavat olla kiinnostuneempia huumeiden hankinnasta, kuin lastensa kehityksen seuraamisesta ja ajan viettämisestä heidän kanssaan. (Brook ym. 2007, 414.) Halmeen (2009) tutkimuksessa huomattiin isän runsaan alkoholinkäytön vaikuttavan heikentävästi isän ja lapsen kiintymyssuhteeseen. Isillä oli usein vaikeuksia tulkita lapsensa tunteita ja vastata lapsensa tarpeisiin asianmukaisesti. Isän lisääntynyt alkoholin käyttö ja parisuhteen ristiriidat altistivat isän kokemukselle riittämättömistä vanhemmuuden taidoistaan, isänä toimimiseen liittyvälle stressille, huonolle terveydentilalle, alakuloisuuden ja syyllisyyden tunteille, kapealle sosiaaliselle tukiverkostolle sekä etäiselle emotionaalille suhteelle lapseensa. (Halme 2009, 102.)

McMahonin ym. (2007) tutkimuksessa 70 % huumeita käyttävistä isistä oli lapsensa laillisia huoltajia, lähinnä siitä syystä, että huoltajan vaihtoon ei ollut laillisia perusteita. Kuitenkin vain 28 % isistä asui samassa taloudessa lapsensa kanssa. Huumeiden käytön nähtiin olevan syy siihen, miksi suurin osa isistä asui eri paikassa kuin heidän lapsensa. (McMahon 2007, 299.) Kososen (2011) tekemässä tutkimuksessa isät kuvaavat päihteiden käytön olleen yksi syy lapsesta vieraantumiseen ja kykyyn toimia täysipainoisena isänä lapselle.

Kososen (2011) tutkimuksessa tuodaan esille myös isien synnytyksen jälkeinen masennus. Tutkimuksessa todetaan, että ilmiötä on alettu tutkimaan vasta viime vuosina. (Kosonen 2011, 684.) Isän masentuneisuutta kuvataan myös Hyytisen (2006) tekemässä tutkimuksessa, jossa isällä oli rankkoja masennuskausia, joiden aikana hän ei kyennyt osallistumaan perheen arkeen. Halmeen (2009, 94) tekemässä tutkimuksessa selviää isän runsaan alkoholin käytön lisäävän riskiä isän depressiiviselle oirehdinnalle.

McMahonin ym. (2007) tutkimuksessa 60 % isistä kertoi olleensa joskus päihtyneenä hoitaessaan lastansa. Perheväkivaltaa ei tutkimuksen mukaan juuri esiintynyt huumeita käyttävien isien keskuudessa. Vain 28 % isistä vahvisti, että ystävä tai perheenjäsen oli syyttänyt heitä lapsensa laiminlyömisestä. (McMahon 2007, 297.) Kososen (2011) tutkimuksessa alkoholisti-isät kuitenkin kertoivat päihtyneenä syylistyneensä ylikurin ja väkivallan käyttöön. Halmeen (2009) tutkimuksessa isän alkoholin käytöllä nähtiin olevan yhteys isän eristäytymiseen sosiaalisesti, jonka nähdään lisäävän riskiä lasten kaltoinkohtelulle ja laiminlyönnille.

Isän alkoholin käyttö vähentää isän ja lapsen yhteistä päivittäistä toimintaa. Isän alkoholin käytön ei kuitenkaan ajallisesti nähdä vähentäneen isän ja lapsen yhteistä päivittäistä aikaa. Sen sijaan alkoholin käyttö vähensi lapsen kanssa vietetyn ajan merkitystä ja miellyttävyyttä isille. Alkoholia käyttävät isät kokivat omat vanhemmuuden taitonsa puutteellisiksi ja muita isiä useammin lapsensa rajoittavan heidän elämäänsä. (Halme 2009, 80–84.)

Kososen (2011) tutkimuksessa isänä toimiminen nähtiin tärkeäksi asiaksi. Isät kertoivat kaipaavansa lapsiaan ja odottavansa lastensa tapaamista. Eräs isä totesi tutkimuksessa olevansa hyvä isä lapsilleen selvin päin. (Kosonen 2011, 680, 683.) McMahonin ym. (2007, 299) tutkimuksessa 96 % miehistä ilmoitti olevansa kiinnostuneita osallistumaan miesten huumeiden hoito- ohjelmaan, jossa opetettaisiin taitoja parempaan vanhemmuuteen.

5.3 Isyyteen valmistautuminen

5.3.1 Isyyden eri muodot

Kosonen (2011) jakaa tutkimuksessaan isät kolmeen eri ryhmään: perheisiin, etäisiin etäisiin ja läheisiin etäisiin. Isyyden muotoon vaikuttaa se miten läheinen suhde isällä on lapsiinsa ja lasten äitiin. Isät nostivat esille myös biologisen ja sosiaalisen isyyden. Osa isistä oli sitä mieltä, että ainoa oikea isä on biologinen isä, eikä lapsi unohda oikeaa isäänsä vaikka ei asuisikaan tämän kanssa. Toisten isien mielestä taas biologinen isyys on yliarvostettua, heillä oli hyviä kokemuksia hyvin toimivasta sosiaalisesta isyydestä. (Kosonen 2011, 679.)

Perheenisät asuvat lastensa ja lasten äidin kanssa eli ovat osa ydinperhettä. Perheenisien päihteidenkäyttö tapahtuu yleensä salassa esimerkiksi pihamökissä. Ydinperheissä vaimolla oli yleensä tärkeä rooli perheen koossa pitäjänä. Perheenisät kertoivat osallistuneensa lastensa hoitoon ja kasvatukseen. He myös kertoivat tekevänsä kaikenlaista lastensa kanssa sekä vievänsä heitä harrastuksiin. (Kosonen 2011, 679–681.)

Etäisillä etäisillä oli kaikista heikoin suhde lapsiinsa. Heistä päihteiden käyttö näkyi jo päällepäin ja he puhuivat avoimesti päihteiden aiheuttamista ongelmistaan muun muassa asunnottomuudesta ja vankilassa oloista. Etäiset etäisät ovat miehiä, jotka eivät tuo esille isyyttään, eikä heitä nähdä tai haluta nähdä isinä. Isät kertoivat kuitenkin olevansa ylpeitä lapsistaan ja heidän menestymisestään sekä omasta isyydestä. Isät toivat esille myös lapsiinsa kohdistuvaa rakkauden tunnetta. Etäiset etäisät kertoivat näkevänsä lapsiaan harvoin. Syyksi huonoon yhteydenpitoon isät sanoivat vaikuttavan lastensa äitien haluttomuus antaa lasten tavata isäänsä tai äidin tiukka vaatimus päihteettömyydestä lasten tapaamishetkellä. Lisäksi parinsadan kilometrin välimatka koettiin niin pitkäksi, että lapsen tapaamisesta oli saattanut kulua jo kymmenen vuotta. Yleensä etäiset etäisät olivat asuneet lastensa kanssa kun he olivat olleet pieniä. Miehet kertoivat ikävöivänsä lapsiaan. (Kosonen 2011, 682–683.)

Kolmantena isyyden muotona Kosonen (2011) toi esille läheiset etäisät. Läheiset etäisät eivät asu lastensa ja näiden äidin kanssa, mutta he tapaavat lapsiaan usein. Läheisten etäisien tarinoista nousi esille myös lasten äitien tiukka vaatimus päihteettömyydestä

silloin kun isä oli lastensa kanssa. Tämän miehet sanoivat johtavan salassa juomiseen, koska he eivät halunneet menettää mahdollisuuttaan tavata lapsiaan. Toisaalta isät kertoivat syyllisyyden tunteista liittyen juomiseensa ja lasten ylikurittamiseen. (Kosonen 2011, 683–684.)

5.3.2 Lapsen tulon todellistuminen ja sen tuomat muutokset

Isät haluavat valmistautua isyyteen jo ennen lapsen syntymää. Isien on hyvä ymmärtää, että kummallekin vanhemmista kehittyy taidot, joissa he ovat erityisen hyviä lapsen kanssa. Toinen vanhemmista voi olla esimerkiksi hyvä rauhoittamaan lasta, kun taas toinen vanhempi on parempi lapsen viihdyttämisessä. (Deave & Johnson 2008.) Isät kaipaavat myös konkreettisia asioita, joiden avulla voivat valmistautua tulevaan isyyteen. Isät kokivat positiivisina keinot, joilla puoliso pyrki konkretisoimaan tulevaa isyyttä. Tällaisia asioita olivat esimerkiksi ultraäänitutkimukset ja isyyspaketit. Isät pohivat myös isyyden konkretisoimista ystävilleen esimerkiksi juhlamalla varpajaisia. (Puputti-Rantsin 2009, 26–27.)

Isät kaipaavat tietoa ja tukea jo ennen lapsen syntymää. Tietoa kaivattiin tulevasta synnytyksestä ja lapsen mukanaan tuomista muutoksista. Erityisesti isät kaipasivat tietoa ja tukea syntyvän lapsen vaikutuksista parisuhteeseen ja seksuaalisuuteen. Toisaalta tietoa kaivattiin myös konkreettisista asioista, kuten perheen ja harrastusten yhdistämisestä sekä perheen kasvun mukanaan tuomista käytännön muutoksista. Perheen muodostuminen on mahdollista vasta, kun lapsen tuomat muutokset hyväksytään. (Puputti-Rantsin 2009, 29.)

Hallen ym. (2008) tutkimuksessa selvisi, että vanhemmat hakivat tietoa lapsen hoidosta lehdistä ja kirjoista ennen lapsen syntymää. Lapsen syntymän jälkeen monet isät hakivat tietoa internetistä, ohjelehdistä, kirjoista ja televisiosta. Tietoa haettiin lapsen hoitoon liittyvistä asioista, kuten nukkumisesta, syömisestä ja lapsen itkuisuudesta. Tutkimuksen mukaan suurin osa vanhemmista alkoi rakastaa lastaan välittömästi syntymän jälkeen, oli lapsi suunniteltu tai ei. Aina rakkaus ei kuitenkaan syntynyt vanhempien ja lapsen välille heti, mutta ainoastaan pieni osa vanhemmista ei oppinut rakastamaan lastaan täysin myöhemminkään. (Halle 2008, 62, 67.)

Deaven & Johnsonin (2008, 631) tutkimuksessa huomattiin sairaanhoitajien ja kättilöiden olevan parhaimmassa asemassa auttamaan isiä valmistautumaan isyyteen. Myös Hallen ym. (2008) tutkimuksessa huomattiin hoitohenkilökunnalla olevan hyvät mahdollisuudet auttaa isiä vanhemmuuteen valmistautumisessa.

5.3.3 Vertaistuki ja roolimallit

Puputti-Rantsin (2009) tutkimuksen mukaan isät kaipaavat tukea jo raskausaikana valmistautuessaan isyyteen. Erityisesti lapsen äidin ja muiden isien antama vertaistuki koettiin tärkeäksi. Isät näkivät positiivisena puolison keinot konkretisoida tulevaa lasta esimerkiksi vauvan vaateostoksilla. Isät kaipasivat vertaisryhmää, jossa he voisivat keskustella raskaudesta, tulevasta synnytyksestä, kuulla muiden kokemuksia synnytyksestä ja keisarinleikkauksesta, jakaa ahdistavia kokemuksia isyyteen kasvusta ja kertoa ultraääni tutkimuksista sekä jakaa lapsen sukupuoleen liittyvän tiedon. Tutkimuksesta kävi ilmi, että mitä lähemmäksi lapsen syntymä tuli sitä enemmän isät kaipasivat tukea ja tietoa. (Puputti-Rantsi 2009, 26–28.)

Myöhemmässä vaiheessa isät kaipasivat vertaistukea ja tietoa erityisesti lapsen kehityksestä ja kasvusta, vauvan hoitamiseen liittyvistä asioista, terveydestä ja vauvan tarpeista sekä vauvalle tehtävistä hankinnoista. Yhdeksi isoksi asiaksi nousi lapsen nimen valitseminen. Isät ajattelivat sen vaikuttavan koko lapsen elämään ja kaipasivat näin ollen sen valitsemiseen vertaistukea. Isyyteen kehittymiseen liittyy vahvasti myös oman vertaistuen antamisen merkityksen ymmärtäminen. Isän antama vertaistuki puolisolleen on merkittävä niin raskausaikana kuin myös lapsen syntymän jälkeen. (Puputti-Rantsi 2009, 29–32.)

Kososen (2011) tutkimuksessa päihteitä käyttävät isät miettivät millainen on hyvä isä. Heidän mielestään hyvä isä on sellainen, joka touhuaa kaikkea lasten kanssa, on mukana harrastuksissa, auttaa läksyjen tekemisessä ja osaa mennä lapsen tasolle. Hyvä isä määrittää lapsille rajat ja säännöt, mutta ei ole liian ankara. Hyvä isä on läsnä niin fyysisesti kuin myös henkisesti eikä ole minkään aineen vaikutuksen alaisena. Eräs isä toteaa, että lapset kyllä vaistoavat juomisen, vaikka aikuinen olisikin hilpeä. (Kosonen, 2011.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta tehdessä tulee noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, kuten rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä sekä tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja tulosten arvioinnissa. Ennen tutkimuksen aloittamista tulee tutkimukselle hankkia tarvittavat tutkimusluvut. Suunnittelun ja toteutuksen jälkeen tuloksista tulee raportoida. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Opinnäytetyösämme olemme pyrkinneet noudattamaan hyviä tieteellisiä käytänteitä. Opinnäytetyön aihe muodostui omista kiinnostuksen kohteistamme sekä työelämän tarpeista. Teimme opinnäytetyöstä suunnitelman ja haimme lupaa sen tekemiseen Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä tammikuussa 2013. Saimme luvan opinnäytetyölle helmikuussa 2013, jonka jälkeen aloitimme kirjallisuuskatsauksen ja oppaan tekemisen. Koko opinnäytetyöprosessin ajan olemme olleet yhteydessä työelämätahoon sekä ottaneet huomioon heiltä tulleet toiveet työme suhteen. Olemme kustantaneet kaikki opinnäytetyöstä aiheutuneet kulut itse.

Tutkimuksessa tulee käyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Tekstiä lainatessa on se osoitettava asianmukaisin lähdemerkinnöin. Toisen tekstiä ei saa plagioida. Tutkimuksien tuloksia ei tule yleistää ilman kritiikkiä eikä niitä myöskään tule kaunistella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 26–27.) Kirjallisuuskatsauksen tiedonhankintaprosessissa etsimme lähteitä luotettavista artikkelitietokannoista. Käytimme Arton, Medicin ja PubMedin tietokantoja, jolloin muista tietokannoista löytyvät hyödylliset artikkelit saattoivat jäädä kirjallisuuskatsauksen ulkopuolelle. Artikkeleiden valintaan vaikutti osaltaan myös niiden saatavuus. Valitessamme kiinnitimme erityistä huomiota artikkeleiden kirjoittajaan ja julkaisupaikkaan. Valitsimme kirjallisuuskatsaukseen suomalaisten artikkeleiden lisäksi myös neljä kansainvälistä artikkelia. Opinnäytetyön raporttiin etsimme aineistoa kirjaston tietokannoista. Aineistoa valitessamme kiinnitimme erityistä huomiota kirjoittajan asiantuntijuuteen ja tunnettavuuteen. Koko opinnäytetyössämme olemme käyttäneet hyviä ja selkeitä lähde- ja viittausmerkintöjä.

Opinnäytetyömme tuotoksena syntyneessä oppaassa olemme teoriapohjana käyttäneet kirjallisuuskatsauksesta saamiamme tuloksia, jonka vuoksi oppaan sisältö on teoreettisesti laadullista ja luotettavaa. Oppaan kuvituksen teimme itse, jolloin kuvien käyttöoikeuksista ei tule ongelmia. Työelämätaho on arvioinut oppaan sisällön sopivaksi. Koska oppaan julkaisu- ja käyttöoikeudet siirtyivät sen valmistuttua Pirkanmaan sairaanhoitopiirille, ei sitä julkaistu Theseus-tietokannassa.

6.2 Oppaan arviointi

Motivaatio koostuu monista motiiveista. Motiivi saa ihmisen suuntaamaan oman energiansa kohti tavoitetta tai päämäärää. (Vilkkö-Riihelä 1999, 446–449.) Opinnäytetyön tuotoksena syntynyt opas toimii motivaation lujittajana isän päätöksessä päihteettömästä elämästä. Lapsen tulo ja halu olla hyvä isä voi motivoida isää päihteettömyyteen. Opas pyrkii kannustamaan isiä osallistumaan lapsen elämään, vaikka isä ei olisikaan päivittäin tekemisissä lapsensa kanssa. Oppaassa korostetaan isän valinnan mahdollisuutta ja tarjotaan ajatuksia eri vaihtoehtoista. Halu muutokseen lähtee aina henkilöstä itsestään, mutta opas voi toimia motivaation synnyttäjänä.

Muutokseen motivoivassa oppaassa tulisi huomioida kohderyhmän ikä, asema ja aikaisempi tietämys aiheesta. Huomioitava on myös oppaan käyttötarkoitus ja siihen liittyvät erityispiirteet. (Vilkkö & Airaksinen 2003, 51–57.) Oppaassa on pyritty huomioimaan kohderyhmä mahdollisimman hyvin. Opas on suunnattu erityisesti ensimmäistä lastaan odottaville isille, mutta sitä voidaan myös käyttää isälle jolla on jo lapsia. Oppaassa kerrotaan isyydestä ja sen muodostumisesta, päihteiden käytön vaikutuksista lapseen ja vanhemmuuteen sekä annetaan vinkkejä tietolähteistä, joista löytää lisää tietoa esimerkiksi lapsen hoidosta ja vertaistukea antavista keskusteluryhmistä.

Oppaan tekstin tulisi olla puhuttelevaa ja kirjoitustyyliltään tarkoituksenmukaista. Lisäksi tulisi huomioida oppaan käyttötarkoitus ja siihen liittyvät erityispiirteet. (Vilkkö & Airaksinen 2003, 51–57.) Kirjoitustyylillä oppaassa on puhutteleva ja se herättelee lukijaa ajattelemaan omaa tilannettaan. Opas on suunniteltu ulkonäöllisesti helposti lähestyttäväksi, innostavaksi ja selkeäksi. Oppaan tekstitys on jaettu aihealueittain kappaleiksi. Sivut on pyritty rakentamaan niin, ettei niissä ole liikaa tekstiä yhdellä sivulla, jolloin lukuhalu pysyy yllä. Oppaan teksteistä on nostettu esille herätteleviä kysymyksiä

isän näkökulmasta ajatuskupliin kunkin aihealueen aluksi. Lukijan on näin helppo lähestyä asiaa. Oppaassa huumeiden käyttöä ja sen vaikutuksia ei peitellä. Voisi ajatella, että opas antaa tilaa myös keskustelulle huumeista ja niiden käytöstä.

Motivoivan ja informatiivisen kuvituksen tulisi tukea oppaan sanomaa (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–57). Oppaan kuvituksella pyritään herättelemään isän halukkuutta tarttua oppaaseen. Kuvituksessa on haettu vaikutelmaa lapsen piirtämistä kuvista, jotka osaltaan syventävät ja tukevat tekstin sanomaa sekä nostavat samalla lapsen mukaan asiasta keskusteluun ja pohdintaan. Kuvat oppaaseen olemme piirtäneet itse. Saimme oppaaseen tarkat ulkonäkökriteerit, joiden mukaan opas tuli toteuttaa. Tämän vuoksi oppaassa ei ole värejä muualla kuin kannessa. Tämä voi osaltaan vaikuttaa oppaan kiinnostavuuteen sekä haluun aloittaa oppaan lukeminen.

Valmista opasta tulisi testata kohderyhmällä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–57). Hoitajat testasivat valmista opasta muutamalla isällä päihdepsykiatrisella osastolla. Työelämätahosta saatujen palautteiden perusteella voidaan päätellä, että opas on vastannut heidän tarpeitaan. Oppaan teksti koettiin puhuttelevaksi sekä miettimään laittavaksi. Ulkoisesti opas nähtiin selkeänä ja hauskana. Erityistä kiitosta työelämätahosta tuli oppaassa käytetystä vastakkainasettelusta ja isän valinnan vapaudesta.

6.3 Jatkotutkimus- ja kehittämisehdotukset

Opinnäytetyötä tehdessämme huomasimme isän huumeiden käytöstä ja isän vanhemmuuden tukemisesta olevan vähän tutkimustietoa. Emme myöskään löytäneet käytössä olevia tukikeinoja päihteitä käyttävien isien vanhemmuuden tukemiseen. Jatkossa hoitotyön yksiköissä olisi tärkeää kiinnittää huomioita päihteitä käyttävien isien vanhemmuuden tukemiseen ja kehittää toimivia tukimuotoja. Aiheesta olisi myös hyvä tehdä lisää tutkimusta. Lisäksi tekemämme oppaan käyttöä voisi tarkastella muutaman vuoden kuluttua. Tällöin voisi tutkia onko oppaasta ollut hyötyä isille ja onko opasta käytetty osastolla aktiivisesti tai jos ei, niin minkä vuoksi. Myös oppaan päivittämistä voisi tuolloin harkita.

LÄHTEET

- Armanto, A. & Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. 1.-3. painos. Helsinki: Tammi.
- Brook, J., Duan, T. & Brook, D. 2007. Fathers Who Abuse Drugs and Their Adolescent Children: Longitudinal Predictors of Adolescent Aggression. New York University School of Medicine.
- Deave, T. & Johnson, D. 2008. The transition to parenthood: what does it mean for fathers? University of the West of England. *Journal of Advanced Nursing* 63(6), 626–633.
- Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. 1. Painos. Helsinki: Edita
- Halle, C., Dowd, T., Fowler, C., Rissel, K., Hennessy, K., MacNevin, R. & Nelson, M. 2008. Supporting fathers in the transition to parenthood. *Contemporary Nurse* 2008/31, 57–70.
- Halme, N. 2009. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo: Yhdessäoloa, isänä toimimiseen liittyvää stressiä ja isän tyytyväisyyttä parisuhteessa kuvaavan rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Akateeminen väitöskirja.
- Havio, M., Inkinen, M. & Partanen, A. 2008. Päihdehoitotyö. Jyväskylä: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi
- Holmberg, T. 2003. Lapset ja vanhempien päihdeongelma. Helsinki: Lasten Keskus.
- Holmila, M., Bardy, M. & Kouvonon, P. 2008. Lapsuus päihdeperheessä ja kielteisen sosiaalisen perimän voittaminen. *Yhteiskuntapolitiikka* 73:4, 421–432.
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Jyväskylä: PS -kustannus. Helsinki: Eveil –kustannus.
- Hyytinen, R. 2006. Lapsi, huumeperhe ja toivo. Helsingin yliopisto. Yhteiskuntapolitiikan laitos. Lisensiaattitutkimus.
- Kosonen, U. 2011. Päihdeongelmaisten miesten tarinoita isyydestä. *Yhteiskuntapolitiikka* 76:6, 678–686.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. 8.4.1983/361. Finlex.
- McMahon, T., Winkel, J., Suchman, N. & Rounsaville, B. 2007. Drug-abusing fathers: Patterns of pair bonding, reproduction, and paternal involvement. Yale University School of Medicine. *Journal of Substance Abuse Treatment* 33, 295–302.

- Perälä, R. 2007. Huumeidenkäyttäjien tulkintoja ongelmistaan ja niihin kohdistuvista sosiaali- ja terveystoimen palveluista. *Yhteiskuntapolitiikka* 72: 2, 187–196.
- Punamäki, R-L., Belt, R., Rantala, M & Posa, T. 2006. Huumeidenkäytön yhteys äidin mielenterveyteen ja lapsen kehitykseen. Kirjallisuuskatsaus intervention tueksi. Teoksessa Nätkin, R.(toim.) Pullo, pilleri ja perhe. Vanhemmuus ja päihdeongelmat. Jyväskylä: PS –kustannus, 231–247.
- Puputti-Rantsi. 2009. Isien tuen- ja tiedontarpeet isyydestä, odotusajasta ja synnytyksestä : perhevalmennus isyyteen kasvun tukena. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu- tutkielma.
- Raitasalo, K. & Holmila, M. 2012. Äidin päihteiden käytön yhteys lapsen kokemiin haittoihin. *Yhteiskuntapolitiikka* 77:1, 53–62.
- Ruisniemi, A. 2006. Vanhemmuus päihderiippuvuudesta toipumisen voimavarana. Teoksessa Nätkin, R.(toim.) Pullo, pilleri ja perhe. Vanhemmuus ja päihdeongelmat. Jyväskylä: PS –kustannus, 165–187.
- Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Sinkkonen, J. 2003. Lapsen varhainen isäsuhde. Teoksessa Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 261–267.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2011a. Päihdehuollon huumeasiakkaat 2011. Helsinki: Tilastoraportti.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2011b. Perinataalitulasto –synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet 2011. Helsinki: Tilastoraportti.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Luettu 5.9.2013
<http://www.tenk.fi/fi/ohjeet-ja-julkaisut>
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. 1.-2. painos. Helsinki: Tammi.
- Vilkko-Riihelä, A. 1999. Psyhyke –psykologian käsikirja. 1.-4. painos. Helsinki: WSOY.

LIITTEET

Liite 1. Opinnäytetyöhön käytetyt tutkimukset

1(4)

Tutkimus	Tarkoitus	Menetelmä	Keskeiset tulokset
<p>Hyytinen (2006) Lapsi, huumeperhe ja toivo</p> <p>Lisensiaattitutkimus</p>	<p>Selvittää miten lapsi todellistuu huumeperheen kuntoutumis-prosessissa?</p>	<p>Kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>Tapaus-tutkimus, jossa tutkimuskohteena on yksi huumeperhe, johon kuuluu äiti, isä ja kaksi lasta.</p> <p>Aineisto on kerätty vuorovaikutustilanteista perheen kanssa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vanhempien huumeiden käytöllä on monia vaikutuksia lapseen. - Huumemaailma näyttäytyy lapselle pelottavana paikkana, joka lisää lapsen turvattomuuden tunnetta. - Huumeperheissä arki pyörii pääasiassa huumeiden käytön ympärillä. - Vanhempien tarjoama hoiva lapsille on puutteellista. Lapsen tarvitessa hoivaa ei vanhempi ole sitä aina hänelle tarjoamassa.
<p>Brook, Duan, Brook, (2007) Fathers Who Abuse Drugs and Their Adolescent Children: Longitudinal Predictors of Adolescent Aggression</p> <p>Artikkeli</p>	<p>Tarkastella isän aikaisemman huumeidenkäytön, ympäristötekijöiden, isän kasvatusmetodiin ja nuoren haavoittuvan persoonallisuuden sekä myöhemmän aggressiivisen käyttäytymisen, välisiä suhteita.</p>	<p>Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>N= 296 pääasiassa vähemmistöistä koostuvaa nuorta, joiden isillä päihdeongelma</p> <p>Haastattelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkimus osoittaa että isän huumeiden käytön, ympäristön ja isän käyttämien kasvatusmetodiin lisäävän nuoren haavoittuvaa persoonallisuutta ja aggressiivisuutta. - Huumeita käyttäville isille huumeaineiden saanti voi olla tärkeämpää kuin ajan viettäminen lapsen kanssa, joka vaikuttaa kielteisesti isä-lapsi suhteeseen. - Isän huumeiden käyttö lisää myös stressiä perhepiirissä
<p>McMahon, Winkel, Suchman, Rounsaville (2007) Drug-abusing fathers: Patterns of pair bonding, reproduction, and paternal involvement</p> <p>Artikkeli</p>	<p>Tarkastella korvaushoidossa olevia isä, keräten perustietoa parien muodostuksesta, lisääntymisestä ja kasvatukseen osallistumisesta</p>	<p>Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>N= 50 isää, jotka olivat metadonikorvaushoidossa.</p> <p>Haastattelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Suurin osa tutkimukseen osallistuneista miehistä käytti aktiivisesti huumeita nuorimman lapsen syntyessä - Huumeidenkäytöstä huolimatta suurin osa isistä oli mukana lapsen synnytyksessä ja lapsi oli saanut myös heidän sukunimensä. - Vaikka suuri osa isistä tunsi iloa olla isä, ei lapsen syntymällä kuitenkaan ollut vaikutusta heidän huumeiden käyttöönsä. Enemmistö myös myönsi olleensa joskus päihtynyt hoitaessaan lasta - Suurin osa vastanneista kertoi olevan kiinnostunut ryhmäterapiasta, jossa käsiteltäisiin keinoja parempaan vanhemmuuteen.

<p>Perälä (2007) Huumeidenkäyttäjien tulkintoja ongelmistaan ja niihin kohdistuvista sosiaali- ja terveystoimen palveluista</p> <p>Analyyysi</p>	<p>”Kriisiyttää” huumeiden käyttöön ja etenkin käyttöön liitettyihin ongelmiin liitettyjä erilaisia mielikuvia ja ”faktoria” että myös tarjota tätä kautta uusia lähtökohtia huumeidenkäyttäjien hoidon ja palveluiden kehittämiseksi.</p>	<p>Kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>N = 20 Haastateltavista 5 on naisia ja 15 miehiä. Kaikki käyttivät aktiivisesti pistämällä huumeita.</p> <p>Haastattelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Huumeiden käyttöön liittyvät ongelmat arjessa voidaan jakaa hyvinvointi poliittisiin, psykologisiin, addiktiivisiin, pragmaattisiin ja elämän poliittisiin. - Aina itse huumeiden käyttöä ei nähdä ongelmana, vaan pikemminkin ympäröivä yhteiskunta. - Moni haastateltavista koki, että palveluissa ei ollut niinkään tavoitteena auttaa ongelmista kärsivää ihmistä vaan kontrolloida tätä. - Käyttäjien itsensä nostamat ongelmat eivät välttämättä ole samoja kuin ne, joita on tähän mennessä käsitelty esimerkiksi viranomaisten keskuudessa tai julkisuudessa. - Erilaiset ongelmat ja niiden ratkaisuyritykset ovat usean käyttäjän arkipäivää ja monelle ei jää aikaa oikeastaan mihinkään muuhun
<p>Deave & Johnson (2008) The transition to parenthood: what does it mean for fathers?</p> <p>Artikkeli</p>	<p>Selvittää millaista tukea ja tietoa ensimmäistä kertaa isäksi tulevat miehet tarvitsisivat raskausaikana ja synnytyksen jälkeen terveydenhuollon ammattihenkilöiltä.</p>	<p>Kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>N=20 erilaisista taustoista, Lounais-Englannista, ensi kertaa isäksi tulevia miehiä</p> <p>Strukturoitu haastattelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uusilta isiltä puuttuu usein asianmukaisia tietoja ja ohjeita sekä roolimalleja, jotka auttaisivat vanhemmuuteen siirtymisessä ja isän roolin omaksumisessa. - Isät haluavat ruveta valmistautumaan isyyteen jo raskausaikana. - Terveydenhuollon ammattilaisilla on hyvät mahdollisuudet keskustella ja tukea odottavaa ja uutta isää.
<p>Halle, Dowd, Fowler, Rissel, Hennessy, MacNevin & Nelson (2008) Supporting fathers in the transition to parenthood.</p> <p>Artikkeli</p>	<p>Selvittää isien tunteita ja käsityksiä isyydestä raskausaikana ja lapsen syntymän jälkeen. Tutkimus tarkastelee vastaako isien odotukset ja ajatukset todellisista perhe elämää.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus</p> <p>N=22 Tutkimukseen osallistui Australialaisia toisen asteen koulutuksen saaneita, 32 -vuotiaita ja ensimmäistä lastaan odottavia isiä.</p> <p>Kyselylomake</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Isien odotukset vastasivat suurelta osin todellisuutta - Suurin osa isistä pystyi tuntemaan rakkautta vauvaa kohti heti syntymän jälkeen, mutta kolmelle isälle rakkautta tunnetta ei syntynyt edes myöhemmin. - Isät kokivat, ettei heillä ole tuttava isää jonka kanssa voisi keskustella vauvaan liittyvistä asioista ja kysyä neuvoa. - Puoliso on tärkeä emotionaalinen tukija. - Yleisimmin vanhemmat hakivat neuvoja lehdistä, kirjoista ja netistä

<p>Halme (2009) Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo – Yhdessäoloa, isänä toimimiseen liittyvää stressiä ja isän tyytyväisyyttä parisuhteessa kuvaavan rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi</p> <p>Väitöskirja</p>	<p>Tuottaa isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäoloa ja siihen liittyviä tekijöitä kuvaava rakenneyhtälömalli, kehittää mittari yhdessäolon testaamiseksi ja arvioida mallin toimivuutta empiirisesti.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus</p> <p>N= 821 3-6 – vuotiaan lapsen isää</p> <p>Tilastolliset analyysimenetelmät</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Isän ja lapsen yhdessäolo painotui pääasiassa fyysiseen yhdessä tekemiseen. Suurimalle osalle yhdessäolo oli luonnollinen ja tärkeä osa arkielämää. - Isien kokema stressi liittyi omaan vanhemmuuteen ja lapsen tunteiden ja tarpeiden tulkitsemiseen sekä parisuhteeseen. - Tutkimuksen mukaan yli kolmannes leikki-ikäisten lasten isistä voitiin luokitella alkoholin riskikuluttajiksi. - Isän runsaalla alkoholin käytöllä ja lapsen tyytymättömyydellä on selvä yhteys. - Isän runsas alkoholin käyttö vaikuttaa heikentävästi isän ja lapsen välille muodostuvaan kiintymyssuhteeseen - Alkoholin käytön vuoksi isillä oli vaikeuksia vastata lapsen tarpeisiin asianmukaisesti. - Isän lisääntynyt alkoholin käyttö ja parisuhteen ristiriidat lisäsivät isän tunnetta riittämättömistä vanhemmuuden taidoista, isänä toimimiseen liittyvälle stressille, huonolle terveydentilalle, alakuoloisuuden ja syyllisyyden tunteille sekä etäiselle emotionaaliselle suhteelle lapseensa.
<p>Puputti-Rantasi (2009) Isien tuen- ja tiedontarpeet isyydestä, Odotusajasta ja synnytyksestä - perhevalmennus isyyteen kasvun tukena</p> <p>Pro gradu - tutkielma</p>	<p>Tutkimuskysymykset:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mitä tuen- ja tiedontarpeita isillä on isyydestä, odotusajasta ja synnytyksestä? 2. Mitä perhevalmennusteemoja isäryhmissä käsitellään? 3. Mitä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia on isien keskusteluissa ilmenevien tuen ja tiedontarpeiden ja perhevalmennusteemojen välillä? 	<p>Kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>Internetin keskustelupalstalla miesten käymät keskustelut 233 viestiä sekä perhevalmennuksen teemarungot 178 teemaa.</p> <p>Sisällönanalyysi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Isät kaipaavat tukea ja tietoa jo raskausaikana - Lapsen äidin ja muiden isien antama tuki koettiin tärkeäksi. - Lapsen tulon konkretisoiminen tärkeää isille - Mitä lähemmäksi lapsen syntymä tuli sitä enemmän isät kaipasivat tukea ja tietoa - Isät kaipasivat vertaisryhmää jossa voisivat keskustella isyyteen liittyvistä asioista - Lapsen synnyttyä tietoa kaivattiin lapsen kehityksestä ja kasvusta sekä lapsen hoitoon liittyvistä asioista.

<p>Kosonen (2011) Päihdeongelmaisten miesten tarinoita isyydestä</p> <p>Artikkeli</p>	<p>Kerätä vapaamuotoisesti päihdeongelmaisten isien kokemuksia isänä olemisesta sekä siitä miten heidän lapsensa pärjäävät, mitkä ovat olleet isyydessä hyviä ja huonoja hetkiä, minkälainen heidän mielestään on hyvä isä, minkälainen haastateltavien oma isä oli, miten heidän mielestään sukupuoli ilmeni perheen sisällä ja lopuksi haastateltavien elämäntilanteesta.</p>	<p>Kvalitatiivinen tutkimus</p> <p>N=12</p> <p>Osallistujat ovat päihdehoitoon hakeutuneita alkoholiongelmaisia isä.</p> <p>Haastattelu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Haastattelussa muodostui päihdeisten tarinoista kolme kategori-aa: perheenisien, etäisten etäisien ja läheisten etäisien tarinat. - Päihdeisten tarinoissa lapset olivat useimmiten hyvin pärjääviä ja menestyneitä, mikä voi kertoa asioiden kaunistelusta. - Hälyttävänä asiana aineistosta nousi, että nuoret perheenisät kielsivät oman juomisensa vaikutuksen lapsiinsa. - Yli puolella haastatelluista on ollut alkoholiongelmainen tai poissaoleva isä.
<p>Raitasalo & Holmia (2012) Äidin päihteyden käytön yhteys lapsen kokemiin haittoihin</p> <p>Artikkeli</p>	<p>Saada tietoa tekijöistä, jotka lisäävät tai vähentävät lapsen riskiä kokea äidin päihdeongelman aiheuttamia sosiaalisia ja terveysongelmia.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus</p> <p>Rekisteritutkimus</p> <p>Kohderyhmänä ovat kaikki Suomessa vuonna 2002 syntyneet lapset (n = 55 547) ja heidän biologiset äitinsä (n = 54 686). Artikkelissa on seurattu kohortin kehitystä vuoden 2009 loppuun.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkimus osoittaa että äidin päihdeongelman ja lapsen sairastavuuden välinen yhteys todennäköisesti tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että päihdeperheen lapsen terveyttä rasittavat lapsen arkisen elinympäristön tekijät esim. lapsen kokema jatkuva stressi ja henkinen rasitus, huonot asuinolot ja kotihoidon puute. - Päihdeäitien lapsistakin enemmistö oli säästynyt sijoitukselta. - Naisen päihdeongelmalla voi olla vakavia seurauksia hänen lapsensa terveydelle ja turvallisuudelle.